Қишлоқ ҳақиқати

1993 йил 14 январь
ПАЙШАНБА
№ 6 (5.449).
НАРХИ: ОБУНАЧИГА 3 СУМ, СОТУВДА 5 СУМ.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЗАРБДОР МЕҲНАТ— МУСТАҚИЛЛИККА МАДАД

ҲАМИША КАМАРБАСТАМИЗ

ҚАШҚАДАРЁДА БУ ЙИЛ АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КУРСАТИШДА ҚАНДАЙ УЗГАРИШЛАР БУЛАДИ?

Кишилар турмушини яхшилаш, уларнинг кенг истемол моллари, уй-жой, озиқ-овқатга бўлган эҳтиёжини қондириш билан бирга аҳолига турли хил маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга ҳам боғлиқдир. Хўш, биз ана шунга эришаяпмизми? Бир қарашда истеъмол моллари ишлаб чиқариш ҳажми кўпайиб, хизмат турлари ўсиб бораётгандай туюлса-да, аммо кишилар бундан тўла қониқиш ҳосил қилмаяптилар.

Уюшмамиз бунинг сабабларини аниқлаш мақсадида вақти-вақти билан социологик тадқиқотлар ўтказмоқда, мунтазам тарзда аҳолининг талаб ва истакларини ўрганиб бормоқда. Кузатишлар шаҳар ва қишлоқларда аҳоли уй-жойларини таъмирлаш ва безаш, чорбоғлар қуриш, буюртма билан турли хил мебеллар сотиб олиш, мураккаб маиший техникани таъмирлаш, иссиқ кийимлар тикиш каби хизмат турларига одамлар кўпроқ муҳтож эканлигини кўрсатди. Қишлоқларда ўтказилган сўровлар эса мол боқиш, томорқаларни ҳайдаб бериш, қудуқ қазиш, ўтин арралаш, тери ошлаш, печ қуриш, маросимларни ўтказиб бериш каби хизматларни таомилга дадил киритиш зарурлигини тасдиқламоқда.

Ишни намунали йўлга қўйиш, маиший хизматчиларнинг аҳоли хузурига бориб уларнинг оғирини енгил қилишига эришиш, соҳада малакали кадрлар сонини кўпайтириш, ёш кадрларни дадиллик билан раҳбарлик лавозимларига кўтаришни тақозо этади. Афсуски, республикамизда маиший хизмат учун кадрлар тайёрлаш ҳозирча яхшимас. Бу муҳим иш аксарият ҳолларда изчил олиб борилмаяпти. Бундоқ қараганда олий ва ўрта махсус ўқув юртларидан мутахассислар келиб турибди. Бироқ уй-жой, ётоқхоналар, болалар боғчалари етишмаётгани сабабли улар қишлоқлардан шаҳарга кетиб қолмоқдалар.

Бозор иқтисодиёти шароитида кадрларни ўқитиш усул ва услубларини батамом янгилаш зарур. Янги иқтисодий муносабатлар корхона раҳбарларидан янгича фикрлаш ва ишлашни талаб этмоқда. Улар айни пайтда мустақил, ишбилармон бўлишлари, хўжаликни юритишда маблағ ва ишчи кучидан самарали фойдаланишга алоҳида эътибор беришлари лозим. Шунингдек, раҳбар ижара ва акционерлик услубларини, шартнома асосида иш юритишни, молия-кредит сирларини, маркетинг, социологик ҳамда бошқариш фаолиятининг турли нозик жиҳатларини пухта ўзлаштириб олишлари керак бўлади. Шуларни эътиборга олиб, бу йил Яккабоғдаги 23-ҳунар техника билим юртини малакали ишчи кадрлар ҳамда мутахассислар тайёрлаш ва малака ошириш йўналишида ихтисослаштиришни режалаяпмиз. Бу ерда ўқитишнинг турли шакллари, жумладан доимий курслар, жойларга бориб ўқитиш, семинарлар, якка тарзда ва гуруҳлаб ўқитиш каби таъсирчан ва самарали шакллар ташкил этилади.

Ҳозирги кунда Ўрта Осиё республикалари ҳудудида маиший хизмат корхоналари учун кадрлар тайёрлашга ихтисослашган махсус ўқув юртлари йўқ. Шу сабабли корхона ва ташкилотларда ишлаётган олий маълумотли раҳбар ва мутахассислар 40 фоизни ташкил этади, холос. Тошкент Тўқимачилик ва енгил саноат олийгоҳининг Андижондаги бўлими базасида аҳолига маиший хизмат кўрсатишга ихтисослашган кадрлар тайёрлайдиган технологик олийгоҳ ташкил этилса айни муддао бўларди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхона ва ташкилотлари вилоят уюшмаси халқ миллий урф-одат ва анъаналарига ҳам алоҳида эътибор бермоқда. Чунки ҳозир аҳоли маросимлар ва байрамларни ўтказишда ёрдамлашадиган мутахассисларга жуда ҳам муҳтож. Масалан, никоҳ маросимини олайлик. Бу маросимга бошчилик қилаётган киши аввало турли миллатларнинг урф-одатларини, анъаналарини чуқур ўзлаштирган бўлиши шарт.

Бозор маиший хизмат соҳасида ҳам якка тартибда ва жамоа тарзида ишлайдиган турли хил кооперативларни вужудга келтирди. Демак тубдан қайта қуришни, хизмат кўрсатадиган ташкилотларни танлаш имкониятига эга бўлдилар. Бу эса ишимизга ижодий ёндошиб уни тубдан қайта қуришни, хизмат сифатини ҳар томонлама яхшилашга эришишни тақозо этмоқда. Шуларни эътиборга олиб хизмат турларини кўпайтиришга ҳам аҳамият беряпмиз. Мавжуд ишлаб чиқариш кучларидан самарали фойдаланиш эвазига аҳоли истеъмол молларини, жумладан кийим ва пойабзал, мебель, заргарлик буюмлари, қурилиш материаллари ва бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни режалаштираяпмиз.

Ўрни келганда таъкидлаш жоиз, ҳозир вилоятдаги маиший хизмат корхоналари бичиқчи, тикувчи, косиб, совутгичларни таъмирловчи, сураткаш, қурувчи, каби касб эгаларига жуда муҳтож. Ёшлар шу касбни эгаллаб, ижара усулида ишласалар жуда катта иш ҳақи олишлари мумкин. Шундай экан, йигит ва қизларга мурожаат қиламиз: корхоналаримиз эшиги Сизлар учун ҳамиша очиқ. Халққа хизмат қилишдан улуғ ва савобли иш йўқ. Шу савобдан баҳраманд бўлинг.

С. НИЁЗМАТОВА,
Қашқадарё вилоятидаги аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхона ва ташкилотлар уюшмасининг раиси.

Сўх—боғ-роғларга бой район. Бу ернинг ўрик ва олмалари, нашватилари ширин-шакарлиги билан оламга машҳур. Сўхнинг тилни ёрадиган узумню анжирлари ғоят харидоргир. Эндиликда бу ерда тайёрланган турли хил консервалар ҳам хўрандалар орасида машҳур бўлиб қолди. Район консерва заводида ҳар куни 13—14 минг банка мева консервалари тайёрланмоқда.

Ушбу суратда уста консервачилардан Ўринбой Шодиев, Гулчеҳра Сайфиева, Маҳлиёхон Жалоловаларни кўриб турибсиз. Улар кунига икки-уч баравар кўпроқ иш бажармоқдалар.

Ҳ. МЕЛИБОЕВ олган сурат.

ЎТИН-КЎМИР ТАШВИШИДАН ҚУТУЛДИЛАР

Наманган вилоятида табиий газдан фойдаланаётган хонадонлар кун сайин кўпаймоқда. Эндиликда табиий газ энг чекка қишлоқларга ҳам етиб бораяпти. Ўтган йил давомида ўн мингдан кўпроқ хонадонларга зангори олов келди.

«Наманган газ» вилоят ишлаб чиқариш бирлашмаси Республика Президенти фармонини изчил бажаряпти. Оловкорлар 280 километрдан зиёд газ тармоқлари ётқизиб катта қувурга уладилар.

— Ўтган йил охирида Норин ва Учқўрғон район марказлари ва шу районлардаги олтита хўжаликка табиий газ келди. Косонсой район марказига эса қўшимча тармоқ тортилмоқда. Унинг 15 километрли қисми битди. Бу иш ниҳоясига етгач, косонсойликларнинг газга бўлган талаби тўла қондирилади, — дейди бирлашма бошлиғи Ўзбекистон халқ депутати Зоҳиджон Тожибоев. — Уйчи районига ҳам Учқўрғондаги станция орқали газ беришни мўлжаллаяпмиз. Шу йўналишдаги тармоқ ҳам аста тортиб келинмоқда. Қишлоқ хонадонларига табиий газнинг келиши турмуш маданиятини юксалтирмоқда.

Шу пайтгача баъзи муаммолар бор эди. Яқинда улар ҳам ижобий ҳал бўлди. Натижада шаҳарнинг шимолий ва жанубий қисмида барпо этилган янги уй-жойларда таъминот яхшиланди. Юқори ва ўрта босимли газ қувурларини бирлаштириш иши тугаллангач баъзи пайтларда содир бўлиб турадиган газ етишмаслик ҳоллари ҳам барҳам топади. Тармоқда қишга пухта тайёргарлик кўрилди. Омилкорлар ўзлари билан ҳамкорликда ишлаётган корхоналарнинг қозонхоналарини ҳам назорат қилиб, газнинг тежаб-тергаб сарфланишидан кўз-қулоқ бўлиб туришибди.

«Наманган газ» вилоят бирлашмаси маъмурияти газчиларга ҳар томонлама шароит яратиб бермоқда. Ишчиларнинг ўртача маоши 8—10 минг сўмни ташкил этаяпти. Оловкорлар санаторий-профилакторийси вилоятда донғи чиққан саломатлик маскани бўлиб қолди. Эртаиндин яна бир 100 ўринли даволаш муассасаси ҳам ишга тушади. Бирлашма ходимлари учун 24 квартирали уй фойдаланишга топширилди.

С. ТУРСУНТОЕВ.

МУҲИМ ТАРМОҚ ЯНГИ БОСҚИЧДА

Ўзбекистон аҳолига маиший хизмат кўрсатиш уюшмаси республика Кенгашида бозор иқтисодиёти шароитида ишни ташкил этиш масалалари ва муаммоларни ҳал этиш мавзусига бағишлаб йиғилиш ўтказилди. Унда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ва ташкилотлари, фирмалар, кичик ва қўшма корхоналарнинг раҳбарлари иштирок этдилар. Йиғилиш қатнашчилари шунингдек янгича шароитда ўз олдиларида турган энг муҳим вазифаларни чуқур муҳокама қилиб, ишда дуч келинаётган нуқсонларни тугатиш йўл-йўриқлари ҳақида ҳам маслаҳатлашиб олдилар. Йиғилишда кичик корхоналарни хусусийлаштириш масаласига алоҳида эътибор берилди. Ўтган йили республикада аҳолига 1.500 миллион сўмлик маиший хизмат кўрсатилди. Соҳадаги 167 та корхона ижара усулида ишлашга ўтди. 140 та кичик корхона ва 1061 та маиший хизмат нуқталари эса жамоа ва шахсий мулк бўлиб қолди.

Йиғилиш қатнашчилари аҳолига маиший хизмат кўрсатиш сифатини тубдан яхшилаш лозимлигини алоҳида таъкидладилар. Зеро, бунга эришмай туриб, бозор иқтисодиёти шароитларида ишлаб бўлмайди.

И. КОГАН,
А. МИНГУЛОВ.

ЭНГ УСТА ТАЪМИРЧИ

Ўзбекистонда деҳқончиликни сувсиз, ариқ ва каналларга сув чиқаришни эса насосларсиз тасаввур этиб бўлмайди. Шу сабабли ҳам насосларнинг бозори чаққон. Бироқ бозор иқтисодиёти сабабли уларнинг нархи ниҳоятда қимматлашиб кетди. Бунинг устига уни ишлаб чиқарадиган заводлар собиқ Иттифоқ ҳудудларида қолди. Қандай бўлса ҳам эскиларини таъмирлаб ишлатиб туриш лозим. Ёзёвон район техника таъминоти ва таъмирлаш корхонаси жамоаси ана шуларни эътиборга олиб бу ерда сув насосларини ремонт қилишга ихтисослашган техника-тижорат кичик корхонасини ташкил этди. Бу иш кўплаб ихтирочилик таклифларининг эгаси Абдусаттор Довуловнинг ташаббуси билан амалга ошди. Кичик корхона эндиликда Фарғона вилоятининг барча хўжаликларидан келтирилаётган турли сиғимдаги сув насосларини шу ерда таъмирлаб, унга иккинчи умр бахш этмоқда. Жамоа шунингдек, шартнома асосида Наманган ва Андижон вилоятларидаги бир қатор хўжаликларга ҳам хизмат кўрсатаяпти.

Техника-тижорат корхонаси жамоаси иш ҳажмини янада ошириш мақсадида цехларни кенгайтиришда давом этмоқда, қўшимча хоналар, чўян қуйиш цехи ташкил этилди. Зарур маҳсулотлар ва эҳтиёт қисмларни олиш учун Қозоғистоннинг «Манкетсельмаш», Қирғизистондаги Сурма комбинати, Тожикистоннинг Хўжанд шаҳридаги корхона билан узоқ йилларга мўлжалланган шартномалар туздн.

Кичик корхона ўтган йили катта ишларни амалга оширди. Бир йилда 990 та насосларни таъмирлаб эгаларига етказди. Жами 7 миллион сўмликдан зиёд иш бажарилди. Булардан ташқари аҳолига 15 турдаги салкам 500 минг сўмлик халқ истеъмоли моллари тайёрланди. Абдуғаффор Латторов, Мухторжон Акбаров, Аҳмаджон Тиллаев, Ботирали Аҳмедов, Валерий Ведин энг уста таъмирловчи деган номни олдилар.

— Корхонамизнинг бу йилги режалари катта, — дейди Абдусаттор Довулов. — Камида 1.100 та турли маркадаги сув насосларини таъмирлаб ўн миллион сўмлик иш бажаришимиз керак. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ҳам кўпайтирамиз, камида 1 миллион сўмлик ана шундай моллар истеъмолчиларга етказиб берилади.

Кичик корхонада қўшимча тармоқларни кенгайтириш давом этмоқда. Бу ерда яна ун тегирмони, обжувоз ва мойжувоз қуриш режалаштирилмоқда. Мавсумгача пилладан ипак ажратадиган цех ҳам ишга туширилади. Ҳа, ҳозирги тақчиллик шароитида тадбиркорлик билан иш юритиб республика ҳаёт тарзини яхшилашга муносиб ҳисса қўшаётган «Ёзёвон» техника-тижорат корхонаси жамоасидан ўрнак олса арзийди.

А. МАДРАҲИМОВ.
Фарғона.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг
ҚАРОРИ

БУХОРО ВИЛОЯТИ ТАРКИБИДА ҚОРОВУЛБОЗОР ТУМАНИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати **қарор қилади:**

1. Бухоро вилояти ҳокими ва халқ депутатлари Бухоро вилоят кенгашининг илтимослари қондирилиб, вилоят таркибида маъмурий маркази Қоровулбозор шаҳрида бўлган янги Қоровулбозор тумани тузилсин.

Қоровулбозор тумани таркибига Когон туманининг Қоровулбозор шаҳри ва Навбаҳор қишлоғи, шунингдек Бухоро тумани Лоша қишлоғи ҳудудининг «Қоровулбозор» давлат хўжалиги фойдаланиб келаётган ерлардан иборат (ушбу давлат хўжалигининг Аму-Бухоро каналининг чап қирғоқ томонидаги ерларидан ташқари) қисми берилсин.

Белгилаб қўйилсинки, Когон тумани кенгашининг янги тузилаётган Қоровулбозор ҳудудида жойлашган округлардан сайланган депутатлари Қоровулбозор тумани кенгашининг депутатлари бўладилар.

Халқ депутатлари Қоровулбозор тумани кенгаши тузилган Қоровулбозор тумани давлат ҳокимиятининг мухтор вакиллик идораси деб ҳисоблансин.

2. Ушбу қарор Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдаги сессияси тасдиғига киритилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 12 январь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИНИНГ БИР ГУРУҲ ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг ички ва ташқи сиёсатини меҳнаткашлар ўртасида кенг тарғиб қилгани, бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида қишлоқ аҳолисини ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этишга қаратилган тадбирлар ижросини матбуотда изчил ва ҳозиржавоб ёритгани учун қуйидагилар Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Жўраев Маҳмуд — бўлим мудири

Тўлаганов Эркин — бош корректор

Қаюмов Мирғиёс — бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари

Ғофуров Обиджон — масъул котиб.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1993 йил 12 январь.

МУКОФОТ МУБОРАК!

Ҳар тонгда ҳали босмахона бўёғи ҳиди гуркираб турган газетани қўлга олган муштарий у катта машаққат эвазига дунёга келганини билармикин? Бу тафаккур чароғи, ақл қайроғи, тил қаймоғи, юрак қийноғи эканлигидан хабардормикин? Йўқ албатта. Журналистиканинг машаққати, завқу-шавқини унинг нонини еган, ижодкорлар билан ҳамкору ҳамнафас бўлган кишигина қалбдан ҳис этади.

Ўзининг йигирма ёшига қадам қўйган «Қишлоқ ҳақиқати»нинг ижодкорлари ҳаёт билан ҳамнафас бўлишга, Ўзбекистон Республикасининг ички ва ташқи сиёсатини омма ўртасида кенг тарғиб қилишга, ҳурматли Президентимиз И. А. Каримов, давлатимиз ҳозирги мураккаб бозор шароитида меҳнаткашлар мушкулини осон этиш, уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш учун қандай ҳаётбахш тадбирларни амалга ошираётганликлари ҳамда уларнинг меваларини матбуотда изчил, ҳозиржавоблик билан ёритишга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Шу долзарб мавзуларда қатор махсус саҳифалар, туркум мақолалар эълон қилинди. Газетанинг 1992 йил 20 август сонида чоп этилган нуронийлар дил розини ифодаловчи «Оталар дуоси — эл муддаоси» катта сарлавҳали махсус саҳифа кенг жамоатчилик эътиборини тортди. Ўтган йилнинг 26 декабридаги махсус сон эса муштарийлар, ижодкорлар томонидан юксак баҳоланди. Адолат юзасидан уларни тайёрлашда жонбозлик кўрсатган иқтидорли, ташаббускор журналист Мирғиёс Қаюмовнинг меҳнатини алоҳида таъкидлаш жоиз. Ўттиз йилдан ортиқ вақтдан буён фидойи, касбининг ҳақиқий устаси сифатида танилиб келаётган Маҳмуд Жўраев, Обиджон Ғофуров ҳамда Эркин Тўлагановнинг ажойиб фазилатлари, саъй-ҳаракатларини ҳар қанча мақтаса арзийди.

Ҳамжиҳатлик, изчиллик, изланувчанлик жамоага омад келтирди. 1993 йил 13 январда «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг бир гуруҳ ходимларини мукофотлаш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони матбуотда эълон қилинди. Газетага, журналистга кўрсатилган беқиёс ғамхўрлик, катта эътибор барчамизга олам-олам қувонч, фахр ҳис-туйғуларини бахш этди. Демак, чин ихлос, эътиқод билан, ёниб-жўшиб ишлаган асло кам бўлмайди. Ҳалол меҳнат албатта, юзага чиқади!

«Қишлоқ ҳақиқати» жамоаси қадрли Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовга юксак мукофот учун чин дилдан, самимий миннатдорчилик изҳор этади. Бундан буён ҳам янада ҳамжиҳат бўлиб, ҳур республикамиз, фидокор халқимиз равнақи, бахт-саодати йўлида амалга ошириладиган мўътабар режаларни муваффақиятли рўёбга чиқаришга ўзимизнинг муносиб ҳиссамизни қўшишга астойдил ҳаракат қилаверамиз!

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ЖАМОАСИ.

ЖЎРАЕВ МАҲМУД.

ТЎЛАГАНОВ ЭРКИН.

ҚАЮМОВ МИРҒИЁС.

ҒОФУРОВ ОБИДЖОН.

ЕР, ТАЖРИБА, ИМКОНИЯТ

ТОМЧИЛАТИБ СУҒОРИШ БЎЙИЧА ИСРОИЛЛИКЛАР ТЕХНОЛОГИЯСИНИНГ АФЗАЛЛИГИ НИМАДА?

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг бир гуруҳ мутахассислари Андижон вилоятининг қатор хўжаликларида бўлиб қайтишди. Улар, бошқа вилоятларда пахтачиликда қўлланилаётган янгиликларни ҳам чуқур ўрганишди. Қуйидаги мақола шу ҳақда.

Ўзбекистондаги суғориладиган ҳар гектар майдондан тобора кўпроқ ҳосил олиш ҳаёт тақозосидир. Бу масалани амалда ҳал эта бориш қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш, илмий-техника тараққиётидан унумли фойдаланиш, суғоришнинг замонавий технологиясини кенг қўлланишга кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Экинларни томчилаб суғориш технологиясини қўлланиш яхши самара беришини ўтказилган тажрибалар яққол кўрсатмоқда. 1992 йилда республикада бу муҳим иш юзасидан дастлабки тадбирлар амалга оширилди. Андижон вилоятидаги «Савай» совхозида томчилаб суғориш бўйича исроилликлар технологияси синалди. Сирдарё вилоятидаги «Малик», Тошкент вилоятидаги «Ўзбекистон беш йиллиги» совхозларида Америкада ишлаб чиқарилган ускуналар ишлатиб кўрилди. «Пахта» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Оққовоқ тажриба хўжалигида экин Ўзбекистонда тайёрланган ускуналар ёрдамида томчилаб суғорилди.

Энди шу тажрибаларнинг намуна олса арзийдиган натижаларига тўхталсак. Кейинги икки йилда «Савай» совхозида томчилаб суғориш пахта ва бошқа экинлар ҳосилини анча оширди. Исроилдан сотиб олинган замонавий ускуналар бу хўжаликда яхши самара берди. Улар совхознинг тўртинчи бўлимида, шароити турлича бўлган майдонларда ўрнатилди. Майдонларнинг энг каттаси 28, энг кичиги 3 гектарлик эди. Ўрта ҳисобда хўжалик бўйича ҳар бир даланинг ҳажми 14,6 гектарданга тўғри келади. Бундай суғоришнинг ўзига хос хусусияти аввалги усуллардан анча фарқ қилади.

Тажрибанинг дастлабки йилида экин майдонлари кузда чизел билан 60—70 сантиметр чуқурликда юмшатилди. Кейин 30 сантиметр чуқурликда ҳайдалди. Қатор оралари 90, баландлиги 30—35 сантиметрда пушта олинди. Экиш олдидан трефлан гербициди солиниб, пуштанинг устки қисмига ротацион культиватор билан ишлов берилди.

Ғўза 2—3 тадан чинбарг чиқарганда бегона ўтларни йўқотиш учун яна ротацион культиватор юргизилди. Шундан сўнг томчилаб суғориш ускуналари монтаж қилинди. Унинг асосий қисмлари лойқа тўплагичлар, сувни томдирадиган мотор насослари, йирик ва майда кўзли фильтрлар, шунингдек, полиэтилен найчаларидан иборат.

Бундан ташқари сув ўлчагичлар ҳам мана шу жамланмага киради. Улар сарфланаётган сувни аниқ ҳисоблаб боради. Ичаклар қатор ораларига ётқизилди. Ғўзанинг ўсиш даврида, 31 майдан 1 сентябргача 24 марта суғорилди. Ҳар бир суғоришда гектарига 73—270 куб метр атрофида сув сарфланди. Мавсум давомида эса 3226—3700 куб метрга тенг бўлди. Уни одатдаги суғориш технологияси билан солиштирадиган бўлсак, оддий усулда бир марта суғориш нормаси гектарига 700—800 дан 1200—1500 куб метргача боради. Мавсум давомидаги кўрсаткич ўрта ҳисобда гектарига 10—12 минг куб метрни ташкил этади.

Томчилаб суғоришда ғўзанинг бутун ўсиш даврида тупроқ юмшоқ ҳолда бўлади. Бу илдизларнинг ҳаводан баҳраманд бўлишини таъминлайди. Оддий суғориш технологиясида ғўза қатор ораларини сув қўллайди. Бунда ғўза тупининг атрофи лой билан қопланиб, у илдизга ҳавони ўтказмай қўяди. Оқибатда экиннинг ривожланишига салбий таъсир қилиб, ҳосил элементлари тўкилиб кетади. Ғўза атрофини қатқалоқ бўлишидан сақлаш учун уни культивация қилиш чоғида экиннинг майда илдизлари қирқилиб кетиб ўсишига зарар етказилади.

Томчилаб суғоришда мавсум давомида бегона ўтларни йўқотиш учун ҳаммаси бўлиб бир мартагина культивация қилинган, холос. Чеканка ўрнига ғўзага ПИКС препарати билан ишлов берилган, бу эса унинг асосий пояси ва ён шохларининг ўсишини тўхтатади, шунингдек, кўсакларнинг очилиш жараёнини тезлаштиради.

Томчилаб суғоришнинг одатдаги суғоришдан асосий фарқи шундаки, бу усулда далада тракторнинг юриши анча камаяди. Суғоришда жўяк олиш ва тупроқни юмшатишга эҳтиёж бўлмайди. Чунки қатор ораларидаги пуштага ётқизилган полиэтилен найчалардан сув томчилаб тушади ва тўғри ғўзанинг илдизига сингади. Тупроқ юмшоқ ҳолатда туради. Томчилаб суғориш системаси қўлланиладиган участкаларда чигит олдиндан тайёрланган пуштага экилган. Экишдан олдин тупроққа зарур даражада ишлов берилган. Борона қилинган, мола босилган, чигитнинг яхши униб чиқиши учун енгил сув таралган. Ўғит жўяк қирқишдан олдин ерга солинган. Ғўзанинг ўсиш даврида ўғитлар сув билан эритма ҳолида солинади.

Далада тракторнинг юришини тахминан икки марта камайтириш илдиз атрофидаги тупроқ зичлигини анча юмшоқ ҳолда бўлишини таъминлайди. Унинг ҳосил бериш структурасини сақлайди. Пировардида бу ғўзанинг яхши ривожланиши ва ҳосилнинг мўл бўлишига замин яратади.

Совхоз иқтисодчиларининг ҳисоблаб чиқишича, **тажриба яхшигина самара берган. Масалан, экиш олдидан ерга ишлов беришдан 472,09 сўм, экиш пайтида 59,28 сўм, чигит суви беришда 273,52 сўм, ўсиш даврида қатор ораларига ишлов беришда 472,64 сўм, ўғит солишда 133,76 сўм, ўқариқлар олишда ва суғориш билан боғлиқ бошқа ишларни бажаришда 587,44 сўм ва суғоришда 133,10 сўм тежалган. Шу технология шарофати туфайли агротехника ишларида ҳар гектар ҳисобига 2101,83 сўм тежалган. Ғўзани суғориш ва парваришлашда эса барча майдонларда 120 минг сўмга яқин тежалган. Бундан ташқари сув 2—2,5 баравар кам ишлатилган. Оддий усулда гектарига 8000—9000 куб метр сув сарфланган бўлса, томчилаб суғоришда 3500 куб метр кетган, холос.**

Илғор усул деҳқончилик маданиятини анча юксалтиради. Сувчи ва мутахассисларнинг билимини, тажрибасини оширади, Меҳнат интизомини мустаҳкамлайди. Томчилаб суғориш технологиясини тўғри қўллаш ва ундан оқилона фойдаланиш пахта ҳосилдорлигини сезиларли оширади. Унинг шарофати яна шундаки, об-ҳаво жуда ноқулай келган 1991 йилда, айниқса 1992 йилда ҳам ҳосилдорлик гектарига 30—40 центнерга етган, айрим жойларда 40 центнердан ошган. Хўжалик пахта тайёрлаш режасини ошириб бажарди. Бироқ, бу услуб анча эҳтиёткорликни талаб қилади. Ундан фойдаланишда моҳирлик, билимдонлик керак. Томчилаб суғориш ускуналарини ишлатадиган кишилар махсус тайёргарликдан ўтишлари зарур.

Тажриба шуни кўрсатдики, томчилаб суғориш системасининг барча имкониятларини тўла намоён қилиш учун хўжаликда фойдаланилаётган агротехникага муҳим ўзгартиш киритиш лозим. Шу услубда ишлаётган кишилар иш жойида турғун бўлиши, ўзгартирилмаслиги керак. Чунки механизатор, бригадир участка агрономи ҳам шунга ихтисослашиб боради. Бу ўринда ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг энг қулай шакли ер ва техникани шартнома асосида ижарага беришдир.

Йил сайин сув танқислиги сезилаётгани, ирригация эррозияси пайдо бўлаётгани ғўзаларни ва бошқа экинларни томчилаб суғоришни қўллай бориш истиқболли эканлигини яққол кўрсатмоқда. «Савай» совхози раҳбарлари ва мутахассисларининг фикрича, томчилаб суғоришни картошка, помидор, маккажўхори ва алмашлаб экиладиган бошқа экинларда қўллаш мақсадга мувофиқдир. Ускуналар тежаб, эҳтиёт билан ишлатилса у узоқ вақтга чидайди. «Савай» ҳамда Қашқадарё вилоятининг Қарши районидаги Хушвақтов номли совхозларда ўтказилган тажрибалар республиканинг турли минтақаларида шароитга қараб бу усулни илмий асосда жорий этиш лозимлигини кўрсатмоқда. Ана шунда томчилаб суғориш майдонларини кенгайтириб бориш кутилган самарани беради.

Юқори ҳосил оламан деган деҳқон биринчи галда ерга меҳр қўйиши, экин парваришида қулай усуллардан фойдаланиши, тупроқ структурасини сақлаши лозим.

Энди яна бир тажриба ҳақида тўхталиб ўтмоқчимиз. У «Ўзбекистон беш йиллиги» ва «Малик» совхозларида 3,5 гектар майдонда ўтказилди. Бу участкаларда ғўза томчилаб суғорилди. Худди шунча майдонда, тупроқ шароити бир хил бўлган жойда ғўза оддий усулда жўяклар орқали суғорилди. Иккаласининг натижаси бир-биридан фарқ қилди. «Малик» совхозида томчилаб суғориш участкалари 6 марта оби-ҳаётга қондирилиб, ҳар гал ўртача 485 куб метрдан сув сарфланди. Бутун ўсиш даврида ҳар гектар ерга 2.400 кубметр сув кетган. Ҳар гектар майдондан ўрта ҳисобда 29,3 центнердан пахта ҳосили олинди. Жўяк олиб суғорилган участкаларда эса ғўзаларга уч марта сув таралган. Ҳар суғоришда гектарига 1.800 куб метр, бутун ўсиш даврида 4.900 кубметр сув берилган. Ўрта ҳисобда ҳар гектар ердан 22,2 центнердан ҳосил олинган. **Бинобарин, томчилаб суғоришда ҳосилдорлик 32 фоизга ортган, сув сарфи 2,1 марта камайган.**

«Ўзбекистон беш йиллиги» совхозида ҳам шунга ўхшаш натижага эришилди. Бу ерда томчилаб суғорилган участкаларда мавсумда 2.910 кубметр сув берилган ва гектаридан 26,1 центнердан ҳосил кўтарилган. Жўяк олиб суғорилган участкада ўсиш даврида 5.400 кубметр сув сарфланиб, гектаридан 22,9 центнердан ҳосил йиғиштирилган. **Томчилаб суғориш усули қўлланилганда ҳосилдорлик 14 фоиз ортган, сув сарфи эса 1,83 марта камайган.**

«Пахта» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида ўтказилган тажрибада ҳосилдорлик томчилаб суғоришда гектаридан 36,3 центнер, жўяк олиб суғоришда 31,2 центнер бўлган. Ўсиш даврида томчилаб суғоришда 2.620, жўяк олиб суғоришда 3.820 кубметр сув сарфланган. Томчилаб суғоришда гектар ҳисобига кўриладиган шартли фойда 3.970 сўмни ташкил этган. Шуни эсдан чиқармаслигимиз лозим, ер ҳосилдорлигини ошира бориш учун комплекс тадбирларни қўллаш, жумладан экинлар парваришида интенсив технологиялардан, фан-техника ютуқларидан ўз ўрнида, оқилона фойдаланиш замон тақозосидир.

А. РАҲМОНОВ,
Р. ИСАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги мутахассислари.

ТЕРАК—КЕРАК

Ҳозир мустақиллик шарофати туфайли кўплаб оилаларга томорқа учун ер майдонлари ажратиб берилди ва берилмоқда. Бу жуда яхши. Лекин қурилиш материалларининг танқислиги ҳамда жуда қимматлиги туфайли кўпчилик кишилар иморат қураолмаяптилар.

Бундай ҳол қачонгача давом этади. Олма пиш, оғзимга туш, деб Россиянинг ёғочларига кўз тикиб ўтиравераmизми?! Ахир, қурилишга керакли ёғочнинг маълум қисмини ўзимиз, ўз еримизда ўстирсак бўлмайдими?! Ота-боболаримиз асрлар давомида қурган иморатларининг ҳаммасига ўзга ердан ёғоч келтирмаган-ку!

Хўш, юз берган қийинчиликдан чиқишнинг йўли борми? Бор! Бунинг учун иштиёқ, хоҳиш бўлиши керак. Ҳозир ердан унумли фойдаланишда жамоа хўжалиги раҳбарларига жуда катта имкониятлар, эркинликлар берилган. Шунга мувофиқ, ҳар бир хўжаликда имкониятга қараб 10—20 гектар теракзорлар барпо этган маъқул.

Ерга қадалган мирзатерак қаламчалари 8—9 йилда иморатбоп бўлиб етишади. Тасаввур қилинг: 1993 йил баҳоридан бошлаб бу иш ҳар бир хўжаликда амалга оширилса, тез орада қишлоқларда теракзорлар қад кўтаради. Жамоа хўжалиги раҳбарлари иморат солувчи ҳар бир оилага арзонроқ нархда 20—25 тупдан терак сотиши мумкин. Қарабсизки, қисқа муддатда ҳозир ҳамма учун энг қийин бўлиб турган муаммо ҳал бўлади...

Абдухолиқ ТУРСУНБОЕВ.

ҚАЛОВИНИ ТОПИБ

Марғилон «Атлас» ишлаб чиқариш бирлашмасида ташкил этилган тикувчилик цехида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу ерда тикилаётган чопонлар, кўйлаклар, костюм-юбкалар, болалар учун шимлар, шунингдек бошқа буюмлар харидорларга манзур бўляпти. Энг асосийси улар корхонада ишлаб чиқарилаётган матоларнинг лахтакларидан тайёрланмоқда. Ишни йўлга қўйиш учун бирлашма қарамоғидаги эски бино қўл келди. Бино қайта таъмирлангач 20 та тикув машинаси ўрнатилиб, марғилонлик қизлар ишга жалб этилди. Тикувчилик цехи маҳсулотлари бирлашманинг «Гулномозшом» фирма дўконида пешма-пеш сотилмоқда.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

● **Маълумки, уч йил аввал 12 январь куни қардош Туркманистон Республикасида Хотира куни деб эълон қилинган эди. Йилдан-йилга миллий анъаналар силсиласидан ўрин олаётган ушбу маросим мамлакат пойтахти яқинидаги Гўктепа қалъасида Туркман хонлиги мустақиллиги учун жонини фидо қилганлар хотирасига бағишланган. Ўшанда қадим Туркистонни бўйсундиришни давом эттирган рус генераллари беш кун давомида 80 минг така ва 41 минг ёвмут туркманларини қириб ташлаган эди.**

● Бурҳониддин Раббоний бошлиқ Афғонистон Ислом давлати маъмурияти билан Гулбиддин Ҳикматёр саркор «Афғонистон Ислом фирқаси» ўт очишни вақтинча тўхтатиб туришга қарор қилдилар. Кобулда ўтган ҳафта охирларида шаклланган ва изчил фаолият кўрсатаётган тинчлик миссияси вакиллари шаҳодатига асосланиб ушбу хабарни тарқатган Франс пресс ахборот маҳкамаси ҳали томонлар бирор расмий баёнот бермадилар, деб хабар қилади.

● **Ўтган душанба куни кечқурун «Франс-2» телекомпанияси дастурида иштирок этган Франция мудофаа вазири Пьер Жокс Франция бошқа давлатлар билан биргаликда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг собиқ Югославиядаги янги тадбирларида, масалан, Босния ва Герцеговина ҳудудида урушаётган томонлар барпо этган қамоқхоналардан бегуноҳ маҳбусларни озод қилишда иштирок этишга тайёр, деб айтди.**

Мудофаа вазири ушбу тадбирлар халқаро кучлар томонидан амалга оширилиши зарур ва Франция бошқа мамлакатлар қаватида иштирок этиши керак, деб алоҳида таъкидлади. У Франция ташқи ишлар вазири Ролан Дюманинг якшанба куни «яқин кунларда» Боснидаги маҳбусларни озод қилиш тўғрисидаги баёнотини шарҳлаб берди. Ўшанда ташқи ишлар вазири Франция бу ишга бир ўзи ҳам киришиши мумкин, деб айтган эди.

● Норвегия шимолидаги Киркенес шаҳрида Баренц денгизида ҳамкорлик қилиш масалаларига бағишланган халқаро конференция иш бошлади. Унда Дания, Исландия, Россия, Норвегия, Швеция ташқи ишлар вазирлари иштирок этмоқда. Ушбу кенгашда минтақадаги экология муаммосини ҳал қилишга йўналтирилган барча тадбирларни мувофиқлаштириш мақсадида Баренц денгизи кенгаши тузилиши кўзда тутилган.

● **«Вашингтон пост» рўзномаси тарқатган хабарларга қараганда, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгаши қарорига биноан, Самолига киритилган Америка Қўшма Штатлари қўшинлари бу мамлакатда йилнинг охирларигача қолиб кетиши мумкин. Маълумки, президент Жорж Буш қўшинлар 20 январгача Самолидан олиб чиқиб кетилади, деб айтган эди. Самолида тинчлик ва миллий яраш сиёсати ўрнатилишининг қийинчилик билан кечиши халқаро ҳарбий кучларнинг бу мамлакатда узоқ қолиб кетишига сабаб бўлаётир.**

● Тожик қочоқлари ватанга қайта бошлади. Сўнгги кунларда уларнинг миқдори анча ортди. Қочоқларни ўз тадбирлари билан ишонтира бошлаган республика Олий Кенгаши раҳбарияти Афғонистон Ислом давлати билан музокара ўтказиб, барча қочоқларнинг ватанга қайтишини таъминлашга интилмоқда.

● **Бу йил Хитой Халқ Республикасида Мао Цзэдун туғилганига юз йил тўлиши муносабати билан бўладиган тантанани оммавий равишда нишонлашга тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди, деб хабар қилади Синхуа ахборот маҳкамаси. Улуғ доҳийнинг таваллуд байрамига бағишлаб анъанавий расм чизиш санъати намуналари ва ҳусни хат намуналари, тақинчоқлар ва ҳайкалчалар мажмуи, шиор ва китоблар гулдастаси тайёрлаш кўзда тутилмоқда. Қисқаси, мамлакат аҳолисининг кўпчилиги доҳий сурати туширилган тақинчоқ тақадиган ёхуд у бир замонлар мутолаа қилишни хуш кўрган китобларни қайта меҳр билан ўқийдиган бўлди.**

● Ҳиндистон Республикаси Покистон Ислом Республикасига мурожаат этиб, ўз элчихонаси ходимларини 150 кишидан 110 одамгача қисқартиришни талаб қилди.

Маълумки, Покистон декабрь ойида Ҳиндистондан Карочи шаҳридаги бош ваколатхонаси ходимларини 64 кишидан 20 одамгача қисқартиришни талаб қилган эди. Сиёсий шарҳловчиларнинг кузатишича, икки мамлакат ўртасида чегара муаммоларининг кундан-кунга чигаллашиб бораётгани ушбу дипломатия норозиликларига сабаб бўлмоқда.

(ЎзА).

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ДАВОМ ЭТАЯПТИ

Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси республика Президентининг ҳаётбахш фармонларидан баҳраманд бўлаётир. Хусусан уй-жойларни ва давлат тасаррруфидаги корхоналарни хусусийлаштириш ҳақидаги Фармон бунинг ёрқин далилидир. Хўш мазкур фармоннинг бажарилиши жойларда қандай амалга оширилаётир? Бу ҳақда Қашқадарё вилоят давлат мулкини бошқариш ва хусусийлаштириш ҳудудий бошқармасининг бошлиғи Ражаб Хидиров биз билан суҳбатда қуйидагиларни таъкидлади:

— Асосий вазифамиз — давлат тасарруфидаги корхона ва уй-жойларни хусусийлаштиришдан иборат. Бошқармамиз иш бошлаганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Шунга қарамай анчагина ташкилий тадбирларни амалга оширдик.

Ҳозир, айниқса, ишимиз қизғин паллага кирди. Вилоятимиз бўйича 40 мингдан зиёд хусусийлаштириладиган уй-жойлар мавжуд. Бугунгача аҳолидан 7 мингдан ортиқ ариза тушди. Мингдан кўпроқ уй-жойларни хусусийлаштирганлигимиз ҳақида хонадон эгаларига давлат ордери бердик. Хусусийлаштириш Нишон, Қарши ҳамда Шаҳрисабз районларида изчил амалга оширилаётир. Мазкур районлардаги бўлимларда меҳнаткашлар томонидан тушаётган аризалар тезкорлик билан ҳал этилмоқда.

Дарҳақиқат, ҳар бир муштарийда хусусийлаштиришда кимларга имтиёз берилиши кўзда тутилган деган савол туғилиши табиий. Президентимизнинг Фармонига биноан болалар уйларининг тарбиячилари, тиббиёт ходимлари, ўқитувчилар, ижодкор ходимларга уй-жойлар бепул хусусийлаштирилади. Шунингдек, Улуғ Ватан уруши ва Афғон уруши қатнашчилари, ногирон ва туғма ногиронлар, I ва II гуруҳ ишламайдиган ногиронларга, ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига, кўзи ожиз бўлган I гуруҳ ногиронларга, Чернобиль фалокати оқибатларини тугатишда иштирок этганлар оилаларига, ўндан ортиқ фарзанди бўлган, боқувчисини йўқотган ва уч ва ундан зиёд меҳнатга лаёқатсиз кишилари бор оилаларга, 30—50 йилларда қатағон қилиниб, ҳозирда оқланган кишилари бор бўлган хонадонларга ҳам юқоридаги имтиёзлар берилади.

Шуни ҳам айтиш кераккки, бундан ташқари кам даромадли оилаларга, яшаш шароити оғир бўлганларга ҳам район ҳокимлигининг махсус комиссияси хулосаси билан уй-жойлар бепул хусусийлаштирилади. Хусусийлаштириш учун кўп қаватли уйларда истиқомат қилаётганлар 992 сўм, ҳовлили уй-жойларда яшаётганлар 1408 сўм, 2 қаватли ва 2 оила истиқомат қилаётган коттежларда яшовчилар эса 1699 сўм миқдорида хизмат пули тўлайдилар. Уй-жойларни хусусийлаштирмаган ва хусусийлаштиришни хоҳламаганлар эса, белгиланган миқдорда ижара ҳақи тўлайдилар.

Айрим кишиларда уй-жойларни хусусийлаштиришга кечикмадикми, деган савол туғилиши табиий. Хусусийлаштириш ҳозир ҳам давом этмоқда. Бу ишда Қашқадарё вилоятида лойиҳалаштириш идораларининг малакали мутахасисларидан фойдаланилмоқда. Қишлоқ аҳолисини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш учун улар яшаб турган давлат тасарруфидаги уй-жойларни хусусийлаштиришда яқиндан кўмаклашилаяпти. Бир сўз билан айтганда уй-жойларни ва давлат тасарруфидаги корхоналарни хусусийлаштириш шу куннинг муҳим воқеаларидан бири. Бу тадбир меҳнаткашлар манфаатини кўзлаган ҳолда олиб борилаётир.

Ш. СУЛТОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Шофиркон районидаги Шароф Рашидов номли давлат хўжалигининг барча соҳаларида муваффақиятли натижаларга эришилмоқда. Боиси, бу ерда ижара пудрати яхши йўлга қўйилган. Холиқ Орипов шундай жамоалардан бирига етакчи. У бошлиқ чорвадорлар ўтган йили қарамоғларидаги соғин сигирлардан 120 тоннадан зиёд сут соғиб олишга муваффақ бўлдилар.

СУРАТДА: моҳир чорвадор Холиқ Орипов.

К. КАРИМОВ олган сурат.

НУРЧИЛАР ҲАЁТИДАН

Ўзбекистон энергетиклари Бекобод шамолига «иш» топиб бердилар. Фарҳод ГЭСи атрофида соатига 16 киловатт-қувватли шамолда ишлайдиган генератор ўрнатилди. Ундан олинадиган электр қуввати қўшни ферманинг ва ГЭС ҳудудини ёритишга, биноларни иситишга етади.

Бу йил шу ерда яна 3 та ана шундай шамол агрегатларини ишга тушириш режалаштирилмоқда. Шамол электростанцияларидан фақат маҳаллий эҳтиёжлар учун фойдаланилмайди.

Шамол электр қурилмасини Уфадаги «Ветроэн» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ясаган бўлиб, унга генераторни Бишкекдаги оғир машинасозлик заводи ясаб берган. Тошкентдаги «Экоэн» илмий-ишлаб чиқариш маркази генераторни ўрнатди ва ишлатмоқда.

— Энергетикларнинг вазифаси шамол электр станцияларидан фойдаланишда тажриба орттиришдан иборат, — деди «Экоэн» илмий-ишлаб чиқариш марказининг директори В. Белоусов. — Энергиянинг бу манбаи экология жиҳатидан мусаффо, унинг ишлаши учун ёнилғи талаб қилинмайди, қараб туришга ҳам деярли харажат қилинмайди. Агрегатнинг ишлаши учун шамол бўлса бас. Ўзбекистонда халқ хўжалиги учун шамолдан муваффақиятли фойдаланса бўладиган жойлар бор. Оролбўйи, Бухоро вилоятининг айрим районлари ана шундай жойлардир.

Фарҳод ГЭСи теграсида эса энергиянинг янги манбаларини синаб кўриш учун бутун бир синов майдонини барпо этиш режалаштирилмоқда.

* * *

2010 йилгача бўлган давр учун тасдиқланган «Ўзбекистон электр энергетикасини ривожлантириш концепцияси»нинг пировард мақсади республиканинг энергияга тобора ортиб бораётган эҳтиёжини тўла таъминлашдан иборат.

— Илгари Ўзбекистон Ўрта Осиё бирлашган энергия тизими таркибига кирар эди, — деди республика Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги техникавий бошқармаси бошлиғи М. Усмонова. — Бир республикада энергия етишмай қолса, шу тизим орқали бошқа республикадан энергия олинар, натижада зарур мувозанат сақлаб турилар эди. Иттифоқ парчаланиб кетгач, вазият ўзгарди, бошқа республикалардан олинадиган энергия камайди, ўзаро ҳақ тўлаш жорий этилди. Энергияни сотиб олиш қимматга тушади, республиканинг ўзида энергия ҳосил қилиш фойдалироқ. Биз шунга асосланиб, тармоқни ривожлантириш истиқболларини белгилаб олдик.

Энергия ҳосил қилишни кўпайтириб, 1992 йилги 52 миллиард киловатт-соатдан 2010 йилда 96 миллиард киловатт-соатга етказиш керак. Бу асосан иссиқлик электр станциялари ҳисобига бўлади. Толимаржон, Янги Ангрен, Тахиатош иссиқлик электростанциялари янада ривожлантирилади, Тошкент ва Фарғонада янги нурхоналар қурилиб ишга туширилади. Сирдарё ва Навоий ГРЭСларини замонавийлаштириш қўшимча энергия беради. Бу нурхоналарда юқори унумли газтурбина қурилмалари ўрнатилади. Писком дарёсининг энергетика ресурсларидан фойдаланиш кўзда тутилган. Кичик гидроэнергетика тикланади — дарёларда ва ариқларда кичик турбиналар ўрнатилади. Энергиянинг бошқа манбалари — қуёш ва шамолдан фойдаланилади.

2010 йилгача Ўзбекистон электр энергетикасини ривожлантириш дастурининг амалга оширилиши ички эҳтиёжларни тўла қоплашдан ташқари ортиқча энергияни қўшни давлатларга сотиш имконини беради.

ҚОНУН ОЛДИДА БАРЧА БАРОБАР

• Ўзбекистон бедарвоза эмас

ШОХИДАМАС, БАРГИДА

Эсимда, мактабда ўқиб юрган кезларимизда бир куни муаллимимиз: «Хўш, болалар, катта бўлганингизда ким бўлмоқчисиз», деб сўраб қолди.

— Ўқитувчи бўламан.

— Мен ойимлага ўхшаган чевар бўламан.

— Сигир соғаман.

— Қурувчилик яхши.

— Дўхтир бўлиб, одамларни даволайман.

Хуллас, ўртоқларимнинг ҳаммаси ҳаётда кўпроқ бошқаларга, қолаверса жамиятга фойдаси тегадиган кишилар бўлишни орзу қилишарди.

Мактабдош дўстларим билан ҳозир ҳам учрашиб турамиз. Яқинда тўпланишганимизда ўша пайтлардаги воқеани эслашдик. Севган касбини танлаган ўқитувчи дўстим бирдан:

— Биласизларми, мен ҳам яқинда болаларга ўша саволни бердим. Қандай жавоблар бўлди, денг! Ўшанда отаси дўконда ишлайдиган биргина Алишер сотувчи бўлмоқчиман, деганда ўқитувчимиз тугул ҳаммамиз: тарозидан уриб бой бўлмоқчи экансан-да, деб кулган эдик.

Мен ўқитаётган болаларнинг деярли 90 фоизи сотувчи, савдогар, тижоратчи, узоқ шаҳарларга юк ташувчи шофёр бўлишни орзу қилишларини айтишди. Нега, десам: «улар яхши яшашади, ҳамма нарсалари бор», дейишади.

Бу гаплар мени ўйлантириб қўйди. Дарҳақиқат, ҳозир қаерга қарасангиз тижорат дўкони. У ерда одамнинг жонидан бошқа ҳамма нарса бор. Тоғни урса талқон қиладиган йигитлар пештахта ортида. Мактаб ёшидаги болаларни айтмайсизми, кўчага битта стол қўйиб устига сақич, сигарет, яна аллақандай майда-чуйдаларни териб сотишяпти. Жисмоний меҳнат қилишмасаям чўнтакларида жарақ-жарақ пул.

Бу аҳволда завод, фабрикаларда ким ишлайди, деб ўйлаб қоламан баъзида. Ахир мустақил жумҳуриятнинг иқтисодини кўтариш, эл фаровонлигини юксалтириш уларнинг қўлида-ку! Ҳамма ўзини савдога, тижоратга уриб кетаверса, ишлаб чиқаришда ким ишлайди?

Жумҳуриятимиз Президенти ишбилармонларни қўллаб-қувватламоқда. Уларга шароитлар яратиб беришга ҳаракат қиляпти. Лекин ишбилармон, дегани меҳнат қилмасдан бирни ўнга сотиш, эл насибасини қийиб, боримизни четга ташиб мўмай даромад топиш дегани эмас.

Аввалига ишбилармон бўламан, кичик корхона очаман, халқ учун ундай қиламан, мундай қиламан, деганларга суриштирмасдан, имкониятларини ҳисобга олмасдан рухсат берилди. Булар ўз ишини яхши билмаган, замон талаби, эл манфаатини тўғри тушунмаган ўрта бўғин раҳбарларининг камчилиги, албатта. Натижада эл корига ярайдиган маҳсулот ишлаб чиқариш мақсадида ташкил этилган турли кичик корхоналар назоратнинг йўқлиги сабабли савдо-сотиқ билан шуғулланишга, мол айирбошловчилар ўртасида даллоллик қилишга ўтиб кетишди.

Бундан фойда кўплигини кўрган айрим шахслар турли сохта ҳужжатлар тўплаб, ўзларини савдогарчиликка урдилар. Халқимизда савдогарчилик илгаридан ҳурматли касблардан бири бўлган. Улар мамлакатда кўплаб ишлаб чиқарилаётган молларни олиб бошқа давлатларга сотишган. Пулига эса, халқ учун зарур бўлган маҳсулотлар ва ашёларни келтиришган. Яъни серобчиликка, халқ фаровонлигига хизмат қилишган.

Ҳозир-чи? Айримлар халқни эмас, ҳамёнини ўйлаяпти. Бошқа ерлардан мол келтириб, тўкинчилик яратиш ўрнига борини ташиб кетиш билан оворалар. Яхшиямки жумҳуриятимизда Ўзбекистон республикаси Давлат божхона қўмитаси ташкил этилди. Йўлларда посбонлар, дарвозалар пайдо бўлди. Божхона ходимларининг саъй-ҳаракатлари туфайли четга чиқиб кетаётган қанчадан-қанча халқ мулки ушлаб қолинмоқда.

Биргина ўтган йилнинг ўзида жумҳуриятимиздан ташқарига қонунсиз олиб чиқиб кетилаётган бир миллиард сўмликдан зиёд моллар, озиқ-овқат маҳсулотлари ушлаб қолинди. Шунинг 800 миллион сўмлиги давлат фойдасига мусодара қилинди. Улар ҳақиқий эгалари— меҳнаткашларга насиб этди. Мана уларнинг айримлари.

Маълумки, жумҳуриятимизда айрим турдаги озиқ-овқат моллари тақчил бўлганлиги сабабли улар аҳолига чекланган миқдорда арзон баҳоларда сотиляпти. Бунинг учун бюджетдан миллионлаб пул сарфланаётгани ҳаммамизга аён. Бироқ шундай шароитда ҳам, айрим виждон деганда жиғилдонини ўйлайдиган нопок шахслар кўпчилик ризқини четга ташиб кетиш пайидан бўлишяпти.

«Кузнинг сўнгги кунлари дашт томондан эсаётган совуқ шамол қош қорая бошлагач, бироз кучайди. Уратепа шаҳрига олиб борувчи йўлда машиналар гавжум. Сирдарёлик божхона назорати ходимлари ҳар доимгидек сергак туришибди. Чунки сал эътиборсизлик қилинса борми, бир пасда қанча нарса ўтиб кетиши мумкин.

Назоратчилар диққатини Тожикистон ҳудудига катта тезликда ўтиб кетаётган сув ташийдиган машина тортди. Машинанинг юришидан юкли эканлиги шундоққина билиниб турарди.

— Наҳотки Сирдарёдан Ўратепага сув олиб боришмоқда, бундай бўлиши мумкин эмас, — деб ўйлади милиция ходими, ГАЗ-53 маркали давлат номери 31—86 СИЛ бўлган машинани тўхтатаркан. Шубҳа тўғри чиқди. Машинада Гулистон ёғ-экстракция заводидан олинган 3 минг килограммдан зиёд пахта ёғи бор эди. Ўратепа шаҳар мебель фабрикаси ходимлари Қ. Қайнаров билан Ж. Табуровлар ҳар қанча хийла ишлатишмасин фойдаси бўлмади. Ёғ четга чиқмайдиган бўлди.

Кофени бутун жаҳон халқи суйиб истеъмол қилишади. Жумҳуриятимизда эса у ниҳоятда тансиқ ҳисобланади. Шунинг учун, эл ғамини ўйлаётган ҳукуматимиз валютага бўлса ҳам ноёб неъматни келтираяпти. Бироқ, айрим нопоклар эса мўмай пул ишлаш мақсадида уни бошқа ёққа гумдон қилиш пайида. Тошкент тайёрагоҳидан Улан-Уде шаҳрига учаётган тайёра текширилганда ноқонуний равишда олиб чиқиб кетилаётган 1400 килограмм кофе борлиги маълум бўлди. Юк эгаси А. Полизкиннинг айтишича, у бу кофени номаълум одамлардан сотиб олган эмиш!

Кофе шунчалик серобмидики, уни номаълум одамлардан истаганча бемалол сотиб олса? Яна осонгина самолётга жойлаб олибди. Бизнингча бу ерда уюшган ўмарувчилар, уюшган оширувчилар бор. Ўйлаймизки, уларнинг кимлигини қилни қирқ ёрадиган ҳуқуқ посбонлари аниқлаб беришади.

Маълумотларга назар ташлар эканмиз халқ бойлигини четга ташиб кетувчилар пайини қирқишда Тошкент вилояти божхона хизмати ходимлари анча самарали ишлаётганлигини кўрамиз. Республика Давлат божхона қўмитаси масъул ходими Ғайрат Болтабоевнинг таъкидлашича, вилоят посбонлари ишни аниқ режа асосида ташкил этишади. Шубҳали шахслар, уларнинг хатти-ҳаракатлари ўрганилади.

Бу гал ҳам шундай бўлди. Тошкентлик посбонлар эътиборини ҳар томонга бурнини тиқиб, мол излаётган кишилар тортди. Улар кўпроқ бошқа жумҳуриятга тегишли машиналар атрофида парвона бўлишарди. Божхона ходимлари ҳам уларни зимдан кузатишарди.

Ниҳоят Қозоғистон билан чегара бўлган Майский посёлкасидаги назорат пунктида Россия федерациясига тегишли бўлган иккита юк машинаси тўхтатилди. Текшириб кўрилганда ундан 20 тонна асал чиқди.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, юлғичларнинг кўпчилиги юртимизга ёғлиқ луқма излаб келган кимсалар. Озиқ-овқат маҳсулотлари улар яшайдиган жойларда камёб. Лекин ташмачилар ичида ўз халқини талаётганлар ҳам кўплиги кишини таажжублантиради. Ўз юрти тузини ичиб, тузлуғига тупурган бу кимсаларни на эл кечиради, на Оллоҳ. Қийин пайтда ўз биродари насибасига чанг солиш қайси гуноҳи азимдан кам, ахир!

Мана шундай ташмачиларнинг айримлари: Яқинда «КамАЗ-5420» маркали давлат номери 56—30 ТШЛ бўлган машина посбонлар томонидан тўхтатилди. Унда 10 тонна, яъни ярим миллион сўмлик томат пастаси бор экан. Ҳайдовчи Н. Ҳакимов шунча молни Олмалиқ шаҳридаги номаълум кишидан сотиб олдим, дейди нуқул. Наҳотки у томат шахсий хонадонларда тайёрланмаслигини, у фақат корхоналарга тегишли бўлишини билмаса. Содда муғомбирлик ҳам эви билан-да...

Давлат номери 93—33 ТШМ бўлган «МАЗ-54323» маркали машина ҳайдовчиси Ж. Шоаҳмедов ҳам Олмалиқда номаълум кишидан 15 тонна томат пастасини сотиб олиб, Нижнекамск томон йўл олибди. Милиция ходимлари унга тўғри ва қисқа йўлни кўрсатиб қўйишди.

Халқимизда тўр пишиқ бўлса, балиқ чиқолмайди, деган нақл бор. Лекин кунига қанчадан-қанча моллар ушлаб қолинаётган бўлса-да, олғирларнинг бир қисми ўтиб кетаяпти. Сабаби посбонлар шохида юрса, олғирлар баргида юришаётир. Натижада кўплаб миқдордаги халқ бойлиги четга чиқиб кетмоқда. Чунки айрим назоратчилар уларни яхши текширишмайди ёки билиб туриб ўтказиб юборишади.

Масалан, ўтган йил декабрь ойи бошларида Тошкент вилоятида «МАЗ-9397» маркали давлат рақами 00—81 ДЖП бўлган юк машинаси тўхтатилди. Ундан 10 тонна шифобахш қуруқ мева чиқди. Ҳайдовчи М. Ибраевнинг сўзларига қараганда мевалар Самарқанд вилояти аҳолисидан сотиб олинган.

Лекин бизларни бошқа нарса таажжублантиради. Шунча юк Самарқанд, Жиззах, Сирдарё вилоятлари ҳудудидан ҳам ўтган. Аммо бирорта постда ушланмаган. Ёки бошқа бир мисол.

Самарқандлик ҳайдовчи Қ. Расулов «КамАЗ-5410» маркали, давлат белгиси 68—20 СНМ бўлган машинада қонунга хилоф равишда 350 килограмм асални Архангельскка олиб кетаётганида тошкентлик посбонлар унинг саёҳатига нуқта қўйишди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Маълумотларга қараганда божхона хизматида ишлаётганлар сони бутун жумҳурият бўйича етарли эмас. Республикамиз Ўрта Осиёдаги барча мамлакатлар билан катта-кичик йўллар орқали боғлангани, бошқа қўшни давлатларга борадиган поездлар ҳам ҳудудимиз орқали ўтиши, тайёрагоҳларимизда нафақат қўшни мамлакатлар, балки йирик чет эл самолётлари ҳам қўниб ўтишини ҳисобга олсак кам. Чунки барчага, ҳамма нарсага кўз-қулоқ бўлиш осонмас.

Бунинг устига божхона ходимларининг ҳаммасини ҳам ҳалол, виждонли дейиш учун етарли асос йўқ. Бир неча вилоят ҳудудидан ўтиб, кейин ушланаётган ёки бемалол манзилга етиб олаётган юклар фикримизни исботлаб турибди. Уларнинг йўлига ишончли тўсиқ қўйилмас экан, ҳаммамизнинг ва ҳар биримизнинг насибамизни олғирлар туя қилаверишади. Бунга йўл қўймаслик учун аввало божхона хизматига эътиборни кучайтириш, ходимларнинг самарали ишлашлари учун шароит яратиш, уларнинг сафларини ҳалол, ўз ишининг фидойиси бўлган, тажрибали, тадбиркор мутахассислар билан тўлдириш лозим. Аммо энг асосийси ҳамма ишни божхонадагиларгагина ташлаб қўйиш билан иш битмайди. Жамоатчилик катта куч. Ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб, қонун ҳимоячиларига кўмаклашсак, албатта ўз молимиз ўзимизга қолади. Учарларнинг пайи қирқилиб, юртимиз фаровон, дастурхонимиз тўкин бўлади.

Каримжон РИХСИЕВ.

ХАЛҚ ТОПИБ ГАПИРАДИ

● Уғри ўғирлаб йўлга тушар,
Охири бориб қўлга тушар.

● Инсофи йўқнинг иймони йўқ.

● Ноинсофга эрк берсанг элни талар.

● Текин ема, тешади,
Сим бўлсанг ҳам эшади.

● Текин гўштнинг суяги оғиз йиртар.

● Кишининг зари кишини бузар,
Зарни кўрган занжирини узар.

● Бир деҳқон омоч билан,
Еттовлон чўмич билан.

АРАҚХЎР ПАДАРКУШ

Донишмандлардан бири: ичкилик ичиб, кайфу сафо қилиш ихтиёрий жиннилик-дир, деган экан. Дарҳақиқат, ичкиликни меъёридан ортиқ ичган киши ғирт тентакка айланади. Ўзини ўзи бошқаролмай қолади. Шунинг учун ҳам ҳозир содир этилаётган жиноятларнинг аксар қисми ичкилик туфайли келиб чиқмоқда.

«Пахтакор» жамоа хўжалигида яшовчи Иброҳим Насриддинов ичиб олса ердамас, «осмонда» юрадиганлардан. 1991 йил 31 декабрида Янги йил баҳонаси билан тоза «отиб» олди. Эс-ҳушидан айрилиб, бойваччалигини ҳаммага кўрсатмоқчи бўлди. Шахсий «Жигули» машинасига ўтириб, қишлоқ йўлида катта тезлик билан у ёқдан бу ёққа уча бошлади. Нимага, қаерга кетаётганини ўзи ҳам билмасди.

Машина бир нарсага қаттиқ урилгач, ғайри табиий чинқириқдан ҳушига келди. Эшикни очди-ю, тошдек қотиб қолди. Ғилдирак остида қонли гавда ётарди. Бу шу ерлик фуқаро Раҳимжон Мирзаев эди.

Арақхўрнинг қилмиши бир эмас, икки хонадонга мусибат келтирди. Мирзаевлар оиласи янги йил арафасида жигаргўшаларидан жудо бўлса, нобакор Иброҳим узоқ муддатли мажбурий хизматга йўл олди.

Ўтган йил бошларида Ойим қишлоғида ичкилик оқибатида фожиа юз берди. Далварзин маҳаллалик Банноб Рўзиматов бетайин улфатлар билан тўйгунча ичиб, араққа бўкди. Ўзини шер билиб, кучини бировларга кўрсатиб қўймоқчи бўлди. Иттифоқо Маҳмуд Маматов деган киши кўзи қонга тўлган, кўчада тентираб юрган арақхўрга дуч келиб қолади. Арзимас можародан кейин Банноб ён қўшнисини пичоқлаб ўлдиради. Арақхўрлик касридан гўдаклар ота меҳридан маҳрум бўлиб етим қолаётирлар, хотинлар рўзғорбошидан ажраб тул қолмоқдалар, оға-инилар бир-бирига бегона бўлмоқдалар. У шундай аждаҳоки, хўлу қуруқни баравар домига тортмоқда.

Ёрқишлоқлик Дамил Йўлдошев ҳам балойи-нафс бандаларидан. Бир куни Хўжаободлик улфатлари билан учрашиб қолди. Дийдор кўришишни одатдагидек «яримта» билан нишонладилар. Кейин яна ичилди... Дамил эса қирқ кун чўлда юрган туядек тўйдим демай кетма-кет сипқорарди. Меъёрини билиб, эс-ҳушидан айрилмаганда балки кейинги кўргиликлар рўй бермаган, у оиласи даврасида ҳаёт гаштини суриб юрган бўлармиди...

Жиноят кўчасига киришга тақдир эмас, ўзи сабабчи бўлди. Эс-ҳушидан ажраган Дамил маст-аласт ҳолда ҳозиргина бир-бирининг елкасига қўл ташлашиб ўтирган улфати Ихтиёр Исмоиловни қува кетди. Етиб олгач, орқасидан номардларча пичоқ солди... Шифокорларнинг ёрдами билангина Ихтиёр ҳаёти сақлаб қолинди. Аммо ногирон бўлиб қолди. Муштумзўр эса ҳуқуқбузарлиги учун «насибаси»ни олди — суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этилди.

Элда ота рози худо рози, деган нақл бор. Оила қўрғони — падари бузрукворига қўл кўтаришгина эмас, юзига тик қараган фарзанднинг охирати куяди, косаси оқармайди.

Исанов номли жамоа хўжалигида яшовчи Аслбек Ни-шонов ўз отасига қўлгина эмас... пичоқ кўтарди. Хўш, бутун жамоа хўжалигини ларзага солган бу қабоҳат қандай юз берди? Бу фалоқат ҳам арақ, ичкилик туфайли содир бўлди. Аслбек «қоронғида топишганлари» билан кун бўйи араққа тўйгач, ярим тунда карахт ҳолда базўр уйини топиб келди.

Эрталабдан бери юрагининг тубида ғимирлаган шубҳа остона ҳатлаб уйга киргач, яна бош кўтарди. Анчадан буён давом этаётган оилавий можарога отам аралашган, деган фикр ялт этиб миясидан ўтди. Ширин уйқуда ётган отасининг бошида чайқалиб турди-да, қариянинг елкасини туртиб уйғота бошлади. Ҳеч нарсадан хабари йўқ падари бузруквори кўз очиб, қаршисида тебраниб турган ўғлини кўриб, бошидан ҳуши учди. У кафти билан димоғини тўсди. Ўғлининг оғзидан бурқсаб арақ ҳиди келарди:

— Ота, туринг, ташқарига чиқайлик, маслаҳатли иш бор.

Ҳеч нарсадан хабари йўқ қария тўнини елкасига ташлаб, ўғли билан ташқарига отланди. Чол қоқиниб-сурқиниб бирор жойи лат емасин, деб ўғлини суяб борарди.

Ота остона ҳатлаганини билади, холос. Биқинига ўткир бир нарса бехосдан санчилганини, яктаги илиқ қондан этига чилп-чилп ёпишганини кўзи юмилаётиб элас-элас пайқади. Ота қотил фарзанднинг оёғи остига беозоргина шилқ этиб йиқилиб, қуш нафас билан жон берди-қўйди.

Фожиадан хабар топган хонадондагиларнинг ноласи бир пасда атрофга таралди. Ичкари уйда ухлаб ётган акаси Одилжон чўчиб уйғониди-да икки ҳатлаб қотилнинг рўпарасида пайдо бўлди. Ерда ётган отасининг бошини бағрига олишга улгиролмади. Ҳайвоний хирс билан кўзлари чақнаган Аслбек акага ҳам пичоқ урадн. Яхшиямки, шифокорлар бор экан, ўз вақтида кўрсатилган тиббий ёрдам билан Одилжоннинг ҳаёти сақлаб қолинди.

Падаркуш ўз жазосини олди. Суд унинг жиноятини кўриб чиқиб, 12 йилга озодликдан маҳрум қилди.

А. МАННОПОВ,
Жалолқудуқ туман прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси.

ОСОЙИШТАЛИК ПОСБОНЛАРИ

Милицияни тинчлик даврининг жанговар жангчилари, дейишади. Ҳақ гап. Ўз касбига, эл-юртига садоқатли бўлган кўплаб кишилар кўпинча ҳаётларини хавф остига қўйиб бўлса-да, тинчлигимиз, осойишталигимизни сақлашга катта ҳисса қўшмоқдалар. Жамиятимизни иллатлардан тозалаш, нопоклар, ўғри-муттаҳамлар пайини қирқишда жасорат кўрсатиб олқиш олишяпти.

ЖАСУРЛИГИ УЧУН ТАҚДИРЛАНДИ

Акмал Икромов район ички ишлар бўлими участкаси нозири милиция лейтенанти Э. Омонов ҳушёрлиги, топқирлиги, қийин вазиятда тўғри йўлни танлай билиши билан ажралиб туради. Унинг бу хислати ўтган йил 18 август куни яна бир карра намоён бўлди.

Инспектор кўчада кетаётиб аланг-жаланг қилиб, уни кўриши билан ўзини панага олган кишини бир кўришдаёқ таниди. У Бухоро вилоят комендатураси томонидан қидирувга берилган С. Финанж деган жиноятчи эди. Э. Омонов тезда уни қўлга олиш чораларини кўрди. Лекин жиноятчи бўйсунмай, усталик билан милиционерга пичоқ уришга улгурди. Шунга қарамай, у бўш келмади. Ўзига бириктилган хизмат тўппончаси ёрдамида Финанжни қўлга туширди. Кўрсатган жасорати ва маҳорати учун Э. Омонов Ички ишлар бошқармаси томонидан тақдирланди.

ҲУШЁРЛИК

Фарғона вилояти Фурқат райони ички ишлар бўлими милиционерлари — кичик сержантлар Т. Туропов ва Э. Эргашев 31 август куни шубҳали икки номаълум киши уларнинг шахсини аниқлаш учун тўхтатишди. Текширув пайтида бирдан улар қоча бошлашди. Милиционерлар уларни қува кетишди.

Туропов уларнинг бирига етиб олади. Лекин бегона шахс газ баллончасидан суюқлик сепиб, милиционернинг шахсий қуролини тортиб олмоқчи бўлади. Милиционер эса, ҳушёрликни қўлдан бермай чаққонлик билан ҳамладан ўзини четга олади. Тўппончасидан ўқ узиб, қочоқларни огоҳлантиради. Шунга қарамай номаълум шахс яна ҳужум қилади. Т. Туропов уни қўлидан яралаганидан сўнг таслим бўлади. Аниқланишича номаълум кишилар хавфли жиноятчилар экан.

Ҳа, бундай мисоллар осойишталигимиз посбонлари ҳаётида кўплаб учраб туради. Улар жондан кечиб, сиз билан бизнинг бемалол, бехавотир яшашимизга имкон яратишяпти. Уларга ҳар қанча раҳмат айтса арзийди.

Т. ТОШЕВ.

Қашқадарё вилоят ички ишлар бошқармасига қарашли Касби туманидаги районлараро автотранспорт воситаларини рўйхатга олиш ва имтиҳон қабул қилиш бўлинмаси жамоасида ўз касбига садоқатли ходимлар ишлашади. Уларнинг талабчанлиги туфайли кўрикдан ўтган машиналар доимо яхши ҳолатда. Шу туфайли ҳам бўлинма фаолият кўрсатаётган Касби, Баҳористон, Муборак, Усмон Юсупов ва Косон районларида йўл-транспорт ҳодисалари кескин камайди.

СУРАТДА: бош инспектор Узоқ Яхшиев Муборак район коммунал бўлими ходими Сайфулло Ювметовга автомашина давлат белгисини ва тегишли ҳужжатларни топширмоқда.

Ш. СУЛТОНОВ олган сурат.

«Қишлоқ ҳақиқати»га жавоб берадилар

МУТАХАССИС ТАЛАБИ ҚОНДИРИЛДИ

Таҳририятимизга йўлланган хатда жумладан шундай дейилганди:

Ҳурматли редакция! Мен Жўрақул Каримов Сурхондарё вилоятининг Олтинсой районидаги «Олтинсой» давлат хўжалигида истиқомат қиламан. Олий маълумотлиман. Тошкент аграр университетини битирганман. Лекин хўжалик маъмурияти мени ўз касбим бўйича ишга қўймаяпти. Директорга иш билан таъминлашни сўраб беш маротаба ариза ёздим. Натижаси бўлмади.

Шундан кейин район ҳокимига вилоят кенгаши ижроия қўмитасига мурожаат қилдим. Фойдаси бўлмади. Чунки директорнинг қўли баланд. Ўз таниш-билишларини, қариндош-уруғларини ёғлиқ вазифаларга жойлаб қўйган. Шулар ёрдамида давлат мулкини ўмариб ётибди.

Бир мисол. Совхоз касаба уюшмаси раисининг укаси бригадир бўлиб ишлаган кезларида бир машина узумни сотиб, пулнинг маълум қисмини директорга берган ва кассирлик лавозимини олган.

40 гектар ерга экилган пиёз ундириб олинмай катта маблағ совирилган. Ана шундай қинғирликларни текширадиган ташкилот борми?

Биз ушбу мактубда баён этилган фикрларни текшириб, чора кўриш учун Сурхондарё вилояти прокуратурасига юборган эдик. Яқинда у ердан вилоят прокурорининг биринчи муовини, адлия катта маслаҳатчиси Э. Менглиевдан қуйидаги мазмунда жавоб келди.

Вилоят прокуратураси томонидан фуқаро Каримов Жўрақулнинг аризаси юзасидан текшириш ўтказилди.

У ўз аризасида Олтинсой тумани «Олтинсой» давлат хўжалигида ўз мутахассислиги бўйича иш билан таъминланмаётганлигини, хўжаликда вазифалар таниш-билишчилик асосида тақсимланаётганлигини ҳамда бир гуруҳ кишилар томонидан хўжаликнинг мулки талон-тарож қилинаётганлигини баён қилганди.

Текширишда аниқланишича, Каримов Жўрақул 1991 йил январь ойида Тошкент Давлат аграр университетининг узумчилик ва мева-сабзавотчилик факультетини сиртдан тамомлаган. Шундан сўнг «Олтинсой» давлат хўжалигида ҳашаротларни кузатувчи ҳосилот, биолабораторня мудири вазифаларида ишлаган. Ўз мутахассислиги бўйича иш сўраб, давлат хўжалиги раҳбариятига, касаба уюшмаси қўмитасига, кейинчалик туман ҳокимлигига, вилоят матбуот органларига, жумҳурият Вазирлар Маҳкамасига ва ниҳоят жумҳурият марказий матбуот органларига ариза билан мурожаат қилган.

Охирги марта жумҳурият Вазирлар Маҳкамаси томонидан ўтказилган текшириш якунига кўра, уни мутахассислиги бўйича иш билан таъминлаш лозим, деб топилган ва «Олтинсой» давлат хўжалигининг 1992 йил 12 августдаги буйруғига кўра боғдорчилик ҳосилоти этиб тайинланган. Текшириш давомида ўтказилган суҳбатда Ж. Каримов шу вазифага ишга қўйилганидан рози эканлигини, аризасини ишга тайинланмасдан илгари — 27 июлда ёзганлигини баён қилди.

Аризада давлат хўжалигининг ҳозирги пайтдаги кассири Абдураҳмонов Бўта бригадирлик вазифасини бажарганда бир машина узумни сотиб, пулини ўзлаштирган ва шу пул ҳисобига ҳозирги мансабини олган, деб кўрсатилган. Аниқланишича, ушбу факт юзасидан, илгари туман прокурори томонидан текшириш ўтказилган. «Олтинсой» давлат хўжалигидан бир машина узумнинг Сириосиё туманидаги «Тоир» кооперативига оширилган баҳода сотилганлиги факти бўйича 1991 йил 2 августда туман прокурори томонидан жиноят иши қўзғатилиб, туман ички ишлар бўлими ходими томонидан дастлабки тергов ҳаракатлари олиб борилган. Терговда Абдураҳмонов Бўтанинг узум сотишда ва пулни ўзлаштиришда айбдорлиги тасдиқланмаганлиги сабабли мазкур жиноят иши ётқизилди.

Аризадаги давлат хўжалигининг 40 гектар ерга экилган пиёз униб чиқмади, натижада хўжалик 44 минг сўмлик моддий зарар кўрди дейилган қисми юзасидан туман прокуратураси мутахассислари иштирокида текшириш олиб борилмоқда.

Ж. Каримов ўз аризасида хўжаликнинг бош агрономи Ортиқов Турди ёш кадрларга нисбатан ғараз муносабатда бўлишлигини, атрофига фақат ўзининг қариндош-уруғларини тўплаб олганлигини баён қилган. Текширишда аниқланишича Ортиқов Турди 1992 йил 12 августдан буён давлат хўжалиги директорининг қишлоқ хўжалик ишлари бўйича ўринбосари вазифасида ишлаб келаяпти. Унинг таклифи ёки хулоса фикри билан хўжаликдаги ҳеч бир ёш мутахассис жазога тортилмаган ёки ишдан бўшатилмаган. Ҳақиқатдан ҳам «Олтинсой» давлат хўжалигининг қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қабул қилиш омбори мудири Худоёров Бойсоат, маданий ишлар бўйича директор ўринбосари Набиев Чорилар унинг куёвлари, хўжаликнинг кадрлар бўлими бошлиғи Ортиқов Мелиқул эса унинг укасидир. Лекин бу қариндошлар ўз хизмат вазифалари юзасидан бири-иккинчисига бевосита бўйсунмайди, яъни улар Ортиқов Турдининг назорати остида хизмат қилмайди. Улар ўз хизмат вазифасига кўра бевосита хўжалик директори Менгбоевга бўйсинади ва унга ҳисоб беради. Шунга кўра уларнинг бир хўжаликда хизмат қилишларини чеклашга асос йўқ.

ИҚТИДОРЛИ ЎҚУВЧИ—БАХТИМИЗ

Миллат тақдири ҳар қандай мамлакатда халқ таълими тараққиёти билан боғлиқ. Янги ғояни ҳам, янги кашфиётни ҳам омма орасида ташвиқот қилувчи энг илғор киши бу ўқитувчидир. У ҳақда қилинган ғамхўрлик албатта ўз қайтимини беради. Президентимиз бу соҳа ривожига катта эътибор билан қарамоқда.

Шу боис жорий ўқув йилининг бошланиши ҳам ўзгача кечди. Илк бор ўқувчиларга мустақиллик дарси ўтилди. Улар буюк боболаконлари ҳақида ҳаяжонли маърузалар тингладилар. Она-Ватан, урф-одатларимиз, ўзлигимиз-ўзбеклигимиз, бағрикенглигимиз тўғрисида кенг тасаввурга эга бўлишди. Таълим-тарбия жараёни ҳар жиҳатдан жонланди. Ўқишга бўлган қизиқиш ортди. Энг асосийси инсон тафаккурида ўзгариш рўй берди. Истиқлол шабадаси гўё ҳар бир қалбни, ҳар бир фуқарони мудроқликдан уйғотиб юборгандай бўлди.

Вилоят халқ таълими ходимлари ўқув йилининг биринчи ярим йиллигини яхши натижалар билан якунлашди. Қишки таътил ҳам ниҳоясига етди. Бу давр ўқувчилар қалбида ўз эсдаликларини қолдирди. Таътил ҳар бир жамоада режали ташкил этилди. Ўқувчилар яна жонажон мактаблари қучоғига қайтишди. Эндиликда жамоаларда иш қизғин. Кундалик ўқув билан бирга бўлажак олимпиадаларга тайёргарлик ишлари давом этмоқда.

Ҳозир кўплаб ёшлар ўзларини тижоратга урмоқдалар. Бу энди яхши ўқимаса ҳам бўлаверади дегани эмас. Чунки Ўзбекистон келажаги учун оддий тижоратчидан кўра кўпроқ илм кишилари зарур. Уларни эса фақат мактаблар, ўзаро синов-тортишувлар ва олимпиадалар етказиб беради. Вилоятда айрим фанлар бўйича чуқур ўрганиладиган 70 дан ортиқ синфларда машғулотлар ўтказиляпти. Бу эса ўқувчиларнинг республика олимпиадасида муваффақиятли қатнашишларига омил бўлмоқда.

Ўтган йили республика олимпиадаларида ўқувчиларимиз ўзбек тили ва адабиёти, биология, форс тили бўйича биринчи; география, кимё, математика бўйича иккинчи ўринни эгаллашган эди. Шовот районидаги 120-интернат-мактаб командаси математика фани бўйича республикада биринчи ўринга сазовор бўлган эди.

Урганч шаҳридаги Ҳ. Сиддиқов номли мактаб командаси Тошкентда ўтказилган иқтидорли ўқувчиларнинг республика анжуманида қатнашиб, 6 нафари биринчи, 3 нафари иккинчи ўринларга лойиқ топилди. Бу йилги республика совринларидан ҳам умидимиз катта.

Вилоятда замонавий мактаб ва мактабгача тарбия муассасаларини ташкил этишга эътибор ошди. Шу мақсадда Хонқа районидаги Ж. Мангуберди номли мактабга молиявий, ташкилий, педагогик жараёнларни мустақил ҳал қилиш ҳуқуқи берилган эди. Бу яхши натижа кўрсатди. Эндиликда жамоанинг банк жамғармасидаги пули 100 минг сўмдан ошди. Маблағ бўлса, ҳар хил зарурий ишларни амалга ошириш осонлашади. Ҳар бир шаҳар ва районда ана шундай мустақил мактаблар, боғчалар сонини кўпайтиришни режалаштириб қўйганмиз.

Туркия республикаси билан ҳамкорликда турк мактаб-лицейи очилди. Унга иқтидорли ёшлар танлов асосида қабул қилинди. Шунингдек 12 нафар ўқувчи Туркия олий ўқув юртларида, 16 нафар ўқувчи ҳунар-техника билим юртларида ўқимоқдалар. Ўқитувчилар билан ҳокимият, жамоа хўжаликлари ва ташкилот раҳбарлари, ота-оналарнинг ўзаро мулоқотлари ўтказилаяпти. Бу тадбир ҳам яхши натижа бермоқда.

Миллий мактаб долзарб мавзулардан биридир. Биз аввал ўзбек тилининг жозибасини ҳис қилишга болаларни ўргатмоғимиз лозим. Ҳаётимизда бўлаётган ўзгаришларнинг илдизи халқимизнинг маънавий уйғонишидир. Она тилимизнинг азалий ҳақ-ҳуқуқлари тикланганн, ҳақиқий ўзбекона урф-одатларимизнинг ҳаётдан ўрин олаётгани, қадриятларимизнинг ўз ўрнини топаётгани ҳам одамлар кайфиятига ижобий таъсир кўрсатмоқда. Ўзбек ўзлигига ишона бошлади. Шу боис ўқувчиларга воҳанинг тарихи ҳақида янада кўпроқ маълумот бераяпмиз. Миллий мактабларда халқимизга хос бўлган бир-биридан чиройли удумлар, анъаналар, Ўзбекистон ва Ўрта Осиёнинг умумий тарихига оид ҳужжатлар, улуғ боболаконларимиз яратган фан, адабиёт ва санъатга оид ноёб топилмалар, муомала маданияти ўргатилиши фойдадан холи эмас.

Қолаверса, ёшлар эндиликда тирикчилик манбаи бўлмиш темирчилик, заргарлик, сандиқчилик, кулолчилик, наққошлик сингари ҳунарларни эгаллашлари керак. Бундай масалалар фақат битта мактабда амалга оширилиши мумкин эмас. Бунинг учун турли йўналишдаги илм масканлари очиш зарур. Бундан буён танлаш, сайлаш, истеъдод мезонига амал қилинади.

Ҳозирги иқтисодий қийинчилик даврида халқ таълими тўғрисида республика раҳбарияти қилаётган ғамхўрликлар диққатга лойиқ. Сўнгги икки йил ичида Ўзбекистон Президенти халқ таълими ходимлари моддий фаровонлигини ошириш, имтиёзлар бериш юзасидан қатор фармонлар қабул қилди. Ўртоқ И. А. Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ўн биринчи сессиясида сўзлаган нутқида: «Биз учун тарихий, маданий, умуман, маънавий қадриятлар халқимиз руҳини баланд сақлаш, ёш авлодни тарбиялаш энг асосий вазифа бўлиб қолиши керак ва бу соҳалар ҳисобидан маблағларни тежай олмаймиз», — деди. Ҳозирги мураккаб даврда Президент халқ таълимини қўллаб-қувватлаш, соҳа кишиларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш зарурлигини таъкидлаб ўтди.

Халқ таълимига қилинаётган бундай ғамхўрликлар ходимларимизни фидойиликка ундаяпти. Сир эмаски, ҳали кўп мактабларда амал-тақал қилиб машғулот ўтиб юрган, ҳаётдан орқада қолган ўқитувчилар ҳам бор. Ўтказилган тест натижалари кимнинг нимага қодир эканлигини намойиш қилди.

Ўзбекистонни саноат, илм-маърифат, қишлоқ хўжалиги, маданият соҳасида юксак ривожланган давлатлар сафида кўриш учун билим беришни тубдан яхшилашимиз, ҳар бир ўқувчининг қобилиятини ривожлантириш тўғрисида қайғуришимиз керак.

Бундан буён 9-синфни битказган ўғил ёки қиз ўз қобилиятига қараб таълимни ихтиёрий танлов асосида давом эттиради. Давлат ўқув даргоҳлари, мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари, лицейлар, қатор фанлар чуқур ўрганиладиган мактаблар ҳам бепулдир. Таълим тўғрисидаги қонун хусусий мактаблар ташкил қилинишига монелик қилмайди. Ўқув юртлари ва санъат мактабларида ота-оналар ўз фарзандларини пуллик ўқитишлари мумкин.

Янги қонун ҳар бир ўқув юрти педагогика жамоасини ижодий ишлашга кенг имконият яратди. Ўқув муассасалари ўқитувчиларни, дастурларни, таълимот режаларини танлашлари мумкин.

Иқтисодий танглик мактабларга ўз таъсирини кўрсатмоқда. Шунга қарамай вилоят ҳокимлиги ёрдами билан 2.582 ўринли бешта янги мактаб қурилиб, фойдаланишга топширилди. Ҳозирги шароитдан келиб чиқиб, ҳар бир ўқитувчи ва ота-она тежамкорликни кундалик қоидага айлантириши лозим.

Зарифбой ҚЎЧҚОРОВ,
Хоразм вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи.

Зомин бадиий буюмлар фабрикаси иш бошлаганига йигирма йил бўлди. Бу ерда асосан ёшлар меҳнат қилишади. Улар кўрпа-тўшак, болалар ҳамда эркакларнинг кўйлаклари, тиббий халатлар ва коржомалар тикишади. Шу маҳсулотлар нафақат районда, балки Жиззах вилоятнинг барча шаҳар ва қишлоқларида ҳам харидорлар томонидан мамнунлик билан сотиб олинмоқда.

Хом ашё масаласи муаммо бўлиб турганига қарамай 1992 йил давомида корхона 2 миллион сўмдан зиёд соф фойда олди. Фабрикада эскириб қолган ускуналар батамом ўзгартирилиб, ишлаб чиқаришнинг янги технологияси жорий этилган.

СУРАТДА: тикувчи Дилфуза Ғаффорова.

Б. ТЎРАЕВ олган сурат. (ЎзА).

Қутлаймиз

Қадрли Ҳикмат Қудратов!

Сизни аҳил жамоамиз, ҳамкасбларингиз ва барча қадрдонларингиз номидан қутлуғ эллик ёшингиз билан чин дилдан муборакбод этамиз. Узоқ йиллардан бери қишлоқ хўжалиги таъминоти соҳасида сидқидил ишлаб келаётганингиз, ишчиликдан йирик корхона раҳбарлигигача бўлган машаққатли йўлни босиб ўтганлигингиз, энг асосийси камтар ва самимийлигингиз учун барчамизнинг меҳр-муҳаббатимизни қозонгансиз. Оддий ишчиларга, ходимларнинг фарзандларига бўлган ғамхўрлигингиз, доимо улар ҳақида қайғуришингиз барча томонидан эътироф этилган.

Бугунги муборак кунда Сизга сиҳат-саломатлик, узоқ умр, оилангизга тинчлик-хотиржамлик тилаймиз, дўст-ёронлар, қадрдонлар даврасида доимо аъло кайфиятда бўлишингизни ният қиламиз.

Тошкент вилоятидаги Ўртаовул районлараро қишлоқ хўжалиги таъминоти бирлашмаси жамоаси касаба уюшмаси қўмитаси.

ОМАДИНГИЗ КЕЛСА, БИР ЗУМДА МИЛЛИОНЕР БЎЛАСИЗ!

Ўзбекистон Республикасининг лаҳзада миллион лотереяси

УЗБЕКИСТОН ЭКОЛОГИЯ ВА САЛОМАТЛИК ЖАМҒАРМАСИ — «ЭКОСАН», УЗБЕКИСТОН ЖАМҒАРМА БАНКИ, «ВОСТОК» ФИРМАСИ ТАШАББУСИ БИЛАН РЕСПУБЛИКАМИЗДА ЯНГИ — ЗУМЛИК ЛОТЕРЕЯ УЙИНИ УТКАЗИЛМОҚДА. ҲОЗИРГИ ПАЙТДА 10 МИЛЛИОН ДОНА ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТИ ЭРКИН САВДОГА ЧИҚАРИЛДИ. ҲАР БИР ЛОТЕРЕЯНИНГ БАҲОСИ 100 СУМ.

ЭНГ АҲАМИЯТЛИ ЖИҲАТИ ШУНДАКИ, ҲАР УЧТА ЛОТЕРЕЯДАН БИТТАСИГА, АЛБАТТА, ЮТУҚ ЧИҚАДИ.

ЭНГ КАТТА ЮТУҚНИНГ МИҚДОРИ 10 МИЛЛИОН СУМ!

ЛОТЕРЕЯСИГА 5 МИЛЛИОН ВА 10 МИЛЛИОН СУМЛИҚ ЮТУҚ ЧИҚҚАНЛАР ЧЕТ ЭЛ ФИРМАЛАРИДА ТАЙЕРЛАНГАН ЭНГ ЗАМОНАВИЙ АВТОМОБИЛЛАРНИ СОТИБ ОЛИШ ҲУҚУҚИҒА ЭГА БУЛАДИЛАР.

ЛОТЕРЕЯСИГА 25 МИНГ СУМДАН 1 МИЛЛИОН СУМГАЧА ЮТУҚ ЧИҚҚАНЛАР ЭСА ЧЕТ ЭЛЛАРДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН ТЕЛЕВИЗОРЛАР, МУЗЛАТГИЧЛАР, ВИДЕОАППАРАТУРАЛАР МАЖМУИ ВА БОШҚА НОЁБ БУЮМЛАРНИ ИМТИЁЗЛИ БАҲОЛАРДА СОТИБ ОЛИШ ҲУҚУҚИНИ ҚУЛГА КИРИТАДИЛАР.

ЛАҲЗАДА МИЛЛИОН ЛОТЕРЕЯСИ УЗБЕКИСТОН ЖАМҒАРМА БАНКИ МУАССАСАЛАРИДА ВА ЖАМОАТЧИ ТАРҚАТУВЧИЛАР ТОМОНИДАН СОТИЛМОҚДА.

ҚУШИМЧА МАЪЛУМОТЛАРНИ ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТЛАРИ СОТИЛАЁТГАН МУАССАСАЛАРДАГИ ЭЪЛОНЛАРНИ УҚИБ, БИЛИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.

ҚУЙИДАГИ ТЕЛЕФОНЛАР ОРҚАЛИ ҲАМ ЛАҲЗАДА МИЛЛИОН ЛОТЕРЕЯСИ БУЙИЧА БАРЧА МАЪЛУМОТЛАР МАЪЛУМ ҚИЛИНАДИ: 54-26-31; 33-51-95; 45-35-49.

Ўзбекистон экология ва саломатлик жамғармаси — «ЭКОСАН»   «Восток» фирмаси   Ўзбекистон Жамғарма банки

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлиги жамоаси озуқа ишлаб чиқариш ва тайёрлаш бошқармаси бош мутахассиси Ў. Умаровга отаси
Умар РАСУЛОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади ва унга оғир жудолик кунларида сабр-тоқат тилайди.

ДИЛОРОМНИНГ ОТАСИ КИМ?

Газетхонга мактуб

Уч кундирки, ўзимни қўярга жой тополмайман. Руҳимда ҳазин наволар ҳоким. Уч кундирким бир қизалоқнинг ғамгин нигоҳи, ёшга тўлиб жовдираб турган кўзлари мени таъқиб қилганиқилган. Унга ёрдам беролмаганимдан юракда зилдай алам. Ўзимдан ўзим қочгим келади. Аммо қизалоқнинг умидвор қарашларига қоқилиб йиқилади, ҳаловат истаб қочаётган ўйларим. Умидворлик сўнгги имконимга тиргак бўлади. Яна мурғак гўдакларнинг тийран орзулари, минг бор яраланса-да, синмаган ишончи етаклаб кетади мени болаликнинг беғубор, самимий, содда дунёсига. Бу ерда фақат оппоқ гуллар ўсади, яна бу гулларнинг тиканлари ҳам қўлингизга санчилмайди. Улар гўдакдек беозор, гўдакдек покиза, гўдакдек ҳимоясиз. Нечундир маъюс ва сўлғин. Худди Диломнинг кўзларидек.

Мана шу қизалоқнинг жовдираб, ёлвориб, меҳр истаб турган кўзлари уч кундан бери ихтиёримни олган, юрсам ҳам, турсам ҳам фақат кўз ўнгимда унинг умидвор нигоҳи.

Содда, самимий ва... дардчил мактуби хаёлларингни тўзғитиб юборади. Сўзлари ханжардек юракка санчилади. Чиройли ҳуснихатда битилган ҳар бир сатр қалбингга фарёд кўтариб кириб келади. Қизалоқнинг отасига мактуби шундай бошланади.

«Қайдасиз, дадажоним!

Тезроқ етиб келинг, укам Алишернинг аҳволи оғир. Уч кундан бери кўзини ҳам очмайди, сўзламайди ҳам. Ўлиб қоладими деб қўрқаяпман.

Нима бўлди дейсизми! Сўраманг, Ўртоқлари билан ўйнаб, ниманидир талашиб қолибди. Шунда Назар аканинг кичик ўғли «Сен етимсан. Отанг сенларни ташлаб кетган», деб ҳақорат қилибди. Алишер эса бунга чидай олмай уни роса дўппослабди. Кечқурун аям ишдан келганларидан сўнг онаси уришиб келди. Бизни роса қарғади: «Бахтиқаро етимлар, сенлар яхши бўлсанг, оталаринг ташлаб кетармиди!» деди.

Укам кечаси билан йиғлаб чиқди, на аям, на мен уни овута олдик... Шундан бери... ҳеч кимга гапирмайди. Мана ётиб қолди.

Тунов куни Толиб доктор келувди, уни сиз деб ўйлаб: «дадажон»лаб бўйнига осилиб олди. Дадажон, шунда қанчалик ўзимни босиб турсам ҳам ичимдан бир фарёд отилиб чиқди. Шу кун илк марта Сизсиз яшаш оғирлигини ҳис қилдим.

Дадажоним, наҳот сиз бизларни ташлаб кетган бўлсангиз!! Наҳот биз Назар пучуқнинг хотини айтгандек етимчалар бўлсак! Ота-онаси тириклар етим бўлмайди-ку, ахир. Йўқ, мен ишонмайман бунга, ишонмайман. Сиз тириксиз, аям айтганларидек олим бўлиб қайтасиз...

Дадажон, майли олим бўлмасангиз ҳам тезроқ қайтинг. Бўлмаса укам ўлиб қолади. У фақат «дадам» деб алаҳсираганн-алаҳсирган. Агар укам ўлса мен ҳам ўламан...

Дадажон, сизни излаб Тошкентга ўзим бормоқчи эдим. Аммо укам, аямни кимга ташлаб кетишимни ўйлаб боролмаяпман. Телеграмма юбораман десам, адресингизни билмайман.

Кўнглим сезиб турибди, мактубим сизни излаб топади. Ўқитувчимиз айтган эди, нимагаки қаттиқ ишонсанг, ўша нарса рўёбга чиқади, деб. Мен эса сизга ишонаман, яна отамиз борлигига, биз етим эмаслигимизга ҳам ишонаман.

Тезроқ келинг, дадажон. Шу кундан бошлаб ҳар куни сизни йўлга чиқиб кутаман. Қизингиз Дилором».

Кўзларим ёшга тўлиб мактубдан бош кўтараман, нимадир аниқламоқ бўлиб яна уни қайта ўқийман. Диломнинг отаси ким эканлигини билолмайман, қаерда ишлайди — у ҳам номаълум, исми шарифи ҳатто конвертга ҳам битилмаган. Билганим: у Тошкентда яшайди, олим. Самарқандда икки фарзанди бор. Дилором ва Алишер.

Мактубдан бирор натижа чиқара олмай, уни иш столимнинг тортмасига ташлайман. Кун бўйи не юмушга қўл урмай хаёлимдан Дилором кетмайди. Катта йўл бўйида кўзлари тўрт бўлиб отасини кутаётган қизалоқнинг ҳолати руҳимга кўчади. Шундагина менга бу мактубни олиб келган одам эсимга келади...

Ўша куни эрталаб шошиб ишга келаётган эдим, ишхонага кираверишдаги йўлакда бир одам тўхтатди.

— Шу ерда ишлайсизми, синглим, бир иш билан келган эдим, — деди. Унинг қайғули қиёфасидан бирор шикоятчи бўлса керак деб ўйладим.

Аммо у ҳеч кимдан шикоят қилмади, фақат чўнтагидан бир мактуб чиқариб столим устига қўйди.

— Биласизми, бир ҳафтадан бери мана шу бир парча қоғоз юрагимни куйдиради, на еганимда, на ичганимда ҳаловат бор. Бу бировнинг омонати уни эгасига топширолмай ора йўлда қолдим. Қўлингиздан келса унга ёрдам қилинг. Ахир сизнинг ҳам болаларингиз бордир?

— Нима гап ўзи, бундоқ тушунтириб гапирсангиз-чи?

— Кечирасиз, шу хат ақли-ҳушимни олганга ўхшайди, ўзимни ҳам таништирмабман.

Мен шофёрман. Бухоро — Тошкент маршрути бўйлаб қатнайдиган автобусни бошқараман. Ўша куни одатдагидек Каттақўрғонда тўхтаб, 5—6 йўловчини олдик. Варақаларимизни расмийлаштириб, энди йўлга тушамиз деб турсак, бир қизалоқ югуриб келди. Усти-боши юпунгина. Мен уни Тошкентга кетаётган йўловчилардан бирининг қизи бўлса керак деб ўйлаб автобусга чиқардим. Автобусимиз энди жойидан қўзғалиши билан қизча йиғлаб юборди. Адашиб қолганмикан, деб унга ҳайратланиб қарадим. У эса «тўхтатинг, тўхтатинг мен тушиб қоламан», деб илтижо қилди.Ноилож автобусни тўхтатдим. Қизалоқ эса автобусдан тушмай бир нарсасини йўқотган кимсадай саросималаниб қолди. Йўловчилардан бири «тезроқ тушмайсанми?» деб унинг дилини вайрон қилди. Қизалоқ эса ёшли кўзларини менга тикиб, илтижо билан шундай деди: «Дадам Тошкентда яшайдилар, мана шу хатни олиб бориб берсангиз, укам касал». У қаршимда қўллари титраб менга мактубни узатиб турарди. Бир хаёлим: юраманми энди почтальонлик қилиб деб ўйладиму, лекин қизнинг илтижоли кўзига қарашим билан фикримдан қайтдим. Чунки бу кўзлар шунчалик маъюс эдики, гўё дунёнинг бутун ташвишлари шу қизалоқнинг бошига тушгандек.

Йўловчиларнинг «тезроқ ҳайдамайсанми, аравангни» деган луқмаси мени шоширибб қўйди. Ундан отасининг исмини ҳам сўрамабман. Конвертга ёзилган бўлса керак деб ўйловдим-да. Мана бўлган гап шу. Шундан кейин ҳам бу бекатдан 7—8 марта ўтдим. Аммо қизалоқни учратмадим. Ҳатто кеча автобус бузилиб қолди, деб 5—6 соат қизалоқни кутдим. Начора, кўзларим тўрт бўлиб уни одамлар орасидан қидирсам ҳам топа олмадим. Бировнинг омонати ёмон бўларкан, одам ҳар хил хаёлга боракан. Қани эди қизчанинг отасини учратсам, қойиб-қойиб уйига элтиб қўярдим.

У оғир уҳ тортди. Кўзларини юмиб, бир лаҳза жим турдида, яна куйиниб сўзлай бошлади.

— Мен бир нарсага тушунмайман, ўз фарзандини, жону жигарини қақшатган кимса қандай олим бўлсин? Бундайларга олимлик хайф. Мана Диломнинг отаси, Олим, ҳатто академик бўлса ҳам ҳеч қачон одам бўлмайди. Шуни айтишар экан-да олим бўлиш осон, одам бўлиш қийин деб...

Мана ҳозир ярим тун бўлса ҳам кўзимга уйқу келмайди. Ҳадеб хаёлимда Дилором гавдаланади. Мана у изғирин совуқда, калишчалари қорга ботиб, бепарво отасини кутиб, катта йўл ёқасида турибди. Ўтган-кетган машиналарга умид билан термулади. Совуқдан лаблари дийдираб Аллоҳга илтижо қилади: «Дадажоним тезроқ келсинлар. Совуқ қотиб кетдим, худо, раҳминг келсин, фақат дадажонимни тезроқ келтир. Жудаям соғиниб кетдим. Майли менга иссиқ пальто ҳам, этик ҳам, қўлқоп ҳам керак эмас... Фақат дадам...».

Юрагим қонга тўлиб кетади. Ётоқни тарк этиб, болаларим хонасига кираман. Ширингина ухлаётган кичкинтойларимни кузатаман. Сочларини силаб эркалатаман. Шунда ўзим ҳам ногоҳон болага айланиб қолгим келади. Болалик шоҳлик-да. Не истасанг ота-онанг, қариндош-уруғинг, атрофингдагилар бажо этишади. Аммо ҳамма болалар учун ҳам «болалик — шоҳлик» эмас. Она меҳрию, ота дийдорига зор, қалби ярим гўдакка шоҳлик фақат ҳавас, армон. Шундай армонки, эртаклардек поёнсиз, ҳаётдек шафқатсиз армон. Бунда фақат кўз ёшлар, ёлворишлар, илинж ва умидворлик, маъюс нигоҳлар бор. Улар қаршисида минг ўлиб, минг тирилсанг ҳам дардига малҳам бўлолмайсан. Чунки уларнинг қалби ярим. Отаси тирик бўлиб, етим номини олган, онаси ҳаёт бўлиб, болалар уйида яшайди. Етимликнинг заҳри ёмон.

Аммо ундан ҳам фожиали, унданда даҳшатли бир оғриқ борки, бу ота-онаси ҳаёт болаларнинг «етим»лиги. Агар ота ўлса, фарзанд йиғлаб-йиғлаб бир кун кўникади, унинг яхши фазилатларини ёд этади. Бироқ тирик отага интизорлик, умидворлик даҳшат. Отанинг ўз зурриётидан тониши эса яна ҳам ёмон иллат. Диломнинг отаси-чи?! Ким у?!

Азиз газетхон, бугун ўйлай-ўйлай сизга мурожаат этишга аҳд қилдим, балки сиз уни танирсиз?! Балки у сиз билан бир кўчада яшар, бирга ишлар?! Нима бўлганда ҳам шундай одамни танисангиз бизга икки энлик мактуб билан хабар қилинг. Унинг жигарбандлари, азиз фарзандлари интизор бўлиб кутаётганини уқтиринг. Бемеҳр отани яхши сўз билан йўлга солинг, унинг йўлларига кўзлари тўрт бўлиб кутаётган болаларини бориб кўрсин.

Диломнинг отасини топишдек хайрли ишда бизга кўмакдош бўласиз, деган умиддамиз. Хатларингизни кутиб қоламиз.

Амина ҚОДИРОВА.

Бош муҳаррир ўринбосари М. ҚАЮМОВ.

Газета таҳрир ҳайъати: Н. ҚАЮМОВ, М. ИСЛОМОВ, М. МИРЗАЕВ, Х. РАҲМАТИЛЛАЕВ, Т. ҚЎШАЕВ, Н. ЁҚУБОВ (бош муҳаррир), С. САЙДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), О. ҒОФУРОВ (масъул котиб), Н. ОРИФЖОНОВ, Т. СОЛИЕВ, Р. ТУРСУНОВ, К. РИХСИЕВ, Э. ИБРОҲИМОВ, М. АБДУРАҲМОНОВ.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Узплодовощвинпром» концерни, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, «Қишлоқ ҳақиқати» журналистлари жамоаси.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб—33-09-93, Масъул котиб ўринбосарлари—32-56-25. Деҳқончилик бўлими—32-56-35, 32-54-51, 33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими—32-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими—32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Ленинград кўчаси, 32. Нашр кўрсаткич — 64.602. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 .

Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.30 Буюртма Г—09.